

Resultaten van de zoektocht in 2020 naar familieleden van Poll/Polle,

In de Jaarrekeningen van Ambt Montfort 1340-1550 in het archief van Gelre in Arnhem van de Graven en Hertogen van Gelre en Zutphen, via de deels digitaal beschikbare bestanden op internet.

Bij de zoektocht naar familieleden in archieven blijven voorafgaand aan de kerkelijke en gemeentelijke administraties enkel andere administratieve bestanden over om familieleden te zoeken: Leengoederenbank bestanden, Schepenbanken met o.a. Schatcedules/fiscale lijsten en rechtzaken, , Jaarrekeningen, kloostergegevens en dergelijke. De DTB- en GHD-bestanden zijn al uitvoerig geraadpleegd.

Omdat de forse zoektocht van van Poll's in de leenaktenboeken van Gelre en Zutphen weinig resultaten op heeft geleverd, is er slechts in het kort informatie over de resultaten leengoederen opgenomen in de tekst Squarespace: Hoofdstuk 7 Resultaten onderzoek geplaatst onder hubvanpol.com.

Er zijn grote hiaten in de leenboeken van het Overkwartier van Gelre. Daarnaast is het 'Leenboeck to monfort 1403-1470', no 81 in het archief Leenbanken Hertog van Gelre, dat mogelijk nog perspectief biedt voor oude van Poll's in of nabij Montfort (1400-1500) nog niet beschikbaar op internet.

De tweede bron naast leenboeken, vormen de Jaarrekeningen van de rentmeester of de drost van Ambt Montfort beginnend in 1343, met veel hiaten, eindigend rond 1543. Daar gaan we nu op in.

De derde bron is de Schepenbank Montfort 1530-1650, die ondanks slecht schrift en moeilijke leesbaarheid opnieuw ter hand is genomen. De resultaten worden naast elkaar gelegd om een beeld van van Poll's en van boerderijen in Montfort te krijgen. De onderzoekresultaten 'clagten' Schepenbank gemeld in Hoofdstuk 7 Resultaten onderzoek in bronnen.

De resultaten in leenboeken zijn in verhouding tot de vondsten, die zijn gedaan in de Schepenbank Montfort 1530-1600 met clagten en schatcedules, teleurstellend. Daarom is gezocht in de derde en alternatieve oude informatiebron: De Jaarrekeningen van Ambt Montfort en de stad Erkelenz. Erkelenz was toen een stad met enkele dorpen in de omgeving als enclave in Gulik, behorende bij Ambt Montfort (en later bij Ambt Kriekenbeek, evenals de stad Vierssen) in Gelre. In de teksten lezen we Monffort/Monff, en Erklent/Erklenz.

In 1326 kreeg Erkelenz stadsrechten van [graaf Reinald II van Gelre](#). Erkelenz en *Kuckhoven* maakten deel uit van het [Overkwartier](#) van het [hertogdom Gelre](#). [Keizer Karel V](#) veroverd 1543 Gelre, Erkelenz wordt deel van de Habsburgse Nederlanden. In [1607](#) neemt [Frederik Hendrik van Oranje](#) de stad bij verrassing in tijdens de [Aanval op Erkelenz](#) en neemt [Hendrik van den Bergh](#) gevangen. Erkelenz wordt hierbij geplunderd door de [Staatsen](#) en in brand gestoken. Het behoorde tot de [Spaanse Nederlanden](#) tot de stad in 1713 bij de [Vrede van Utrecht](#) als het *Guliks Overkwartier* werd toegewezen aan het [hertogdom Gulik](#). De Fransen bezetten 1794 Erkelenz. In 1815 wordt de stad Pruisisch. Amt Erkelenz omvat: [Erkelenz](#), [Kückhoven](#), [Niederkrüchten](#), [Oberkrüchten](#) und [Wegberg](#). Bron Wikipedia Erkelenz.

De bouwheer van kasteel Montfort Hendrik van Gelre, proost in Xanten en in Utrecht en later substituut bisschop van Luik en de eerste heer van de Heerlijkheid Montfort van 1260-1280, foto Mofert mien dorpke.

Van Simonis weten we dat er in Ambt Montfort voor 1400 al een aantal drosten en rentmeesters waren. Ook Fedor Coenen noemt uit de begintijd van Ambt/Heerlijkheid Montfort enkele ridders (Van Schinnen, Slabbert/van Vlodrop, van Monfort/Moefert, Undereijke, van Beggendorp etc.) en de eerste ambtenaar /drost van Beeck, die beheerstaken op zich namen. Het artikel van Fedor is opgenomen in Heemkunde Roerstreek. De ridders maakten elk een deel van de jaarrekening van de Heerlijkheid op geordend naar de dorpen en de hoofdstad in wording Roermond. Opbrengsten en uitgaven zijn per dorp weergegeven. Namen van ridders en samenstellers van de rekening zijn geduid maar burgers en boeren komen er niet in voor. (Controle hiervan is gewenst).

Volgens Simonis is de lijst drossaards (en ridder)::

Dirck van Wamboys van Elmpt 1342, Mathias van Kessel 1344, Walraven van Valkenburg, heer van Born 1349-1351, Steynart van Muschenbroeck 1351, Willem van Elmpt 1359, Johan van Myrtaer 1359-1372, Jacob van Myrtaer 1379, Johan van Eyl 1394, Adolf van Alreven 1395-1408, maar dat kan niet kloppen omdat Rabolt van Brempt in 1397 aantreedt, Johan van Schellartz van Obbendorf, heer van Gurzenich 1408-1419, maar dat klopt niet met het aantreden van Johan Schellart 1404 en het opvolgen van Johan door zijn zoon Johan Schellart van Obbendorf, een hiaat?, Wilhem van Vlodrop, erfvaught van Ruremunde 1465-1493 en de weduwe van Wilhem, Cecilia van Hamel 1493-1494, en dan krijgen we de rommelige periode van opnieuw oorlog en Robert van der Marck met subdrost van Gressenich. Simonis vervolgt met Willem van Vlodrop, heer van Ghoor 1528-1531 en Jan van Buren 1531, Dirck van Myrtaer 1531-1549, Johan van Wittenhorst 1549-1570, Wilhem van Merwyck heer van Kessel 1570-1578, en Walraven van Wittenhorst heer van Horst 1578-1591?, Philips van Bentinck, heer van Obbicht en Papenhoven 1591?- 1608, Johan van Wittenhorst heer van Horst 1608-1614, Werner van Baexem 1614-1620, Renier Hillen tot Helden 1620-1625, Hartard Spede/Spee 1625-1632, Hendrick van den Berg 1632-1637, Antonius Olimart 1637-1647, Marcelis Hovelmans 1647-1666, Jan van der Heijden 1666-1678, Gerard van der Heijden 1678-1716, Jacob Ignatius van der Heijden 1716-1743, Joannes Carolus Rijckx 1743-1777, Frans

Ignatius Rijckx 1777, Joannes Alexander Michiels 1777-1794 en zijn zoon Hendrik Joseph Michiels 1794 1810 in ballingschap van wege oorlog en Franse bezetting.

De jaarrekeningen bevinden zich in Arnhem, Roermond/Maastricht, Brussel, Dusseldorf en of in den Haag. We beperken ons nu tot de Jaarrekeningen van Ambt Montfort in Arnhem dus voor 1543.

Jaarrekeningen zoeken we in het archief in Arnhem op onder Graven en Hertogen van Gelre en Zutphen en daarna 4.1.5.0.8 Drost en rentmeester van Ambt Montfort en Erkelenz van het archief Graven en Hertogen van Gelre en Zutphen in Arnhem en verder vinden we de jaarrekeningen tevens onder no 4390-4391. In het archief van de Graven en Hertogen van Gelre en van Zutphen in Arnhem zijn de gegevens opgesplitst van vóór 1473 en van 1473-1492 en van 1492-1543: 1473 is de tweede Bourgondische bezetting en 1543 is de overgavedatum van het Hertogdom Gelre van de vrijzinnige Willem van Gulik (die meerdere hertogdommen heeft waaronder Gelre, Gulik, Berg en Cleef etc) aan de streng katholieke Habsburgse keizer van het HRR Karel de Vijfde, heer der Nederlanden, en koning van Spanje.

Na twee eeuwen strijd om Gelre en Gulik eindelijk rust en vrede?. Dan moet de Tachtigjarige oorlog (onvrede over de houding en macht van de Katholieke Kerk en het onvermogen van de Staat/de koning om namens haar burgers op te treden) en de Dertigjarige godsdienstoorlog (als gevolg van onwil om te vernieuwen en de halstarrigheid in Kerk en Staat) nog beginnen. Schiep God de aarde, de kerk en de koning/staat en daar moeten we het mee doen?. Of zijn we er nu eenmaal en proberen we er iets van te maken samen?. De strijd duurt al duizend jaar.

Wambasch

De oudste rekening in archief no 3437 van ontvangsten en boeten zijn van heer/ridder en drost Th. Wambasch/Wambes van het Land van Montfort, en de rekening van het land van Montfort met de bouwwerkzaamheden aan de burcht 1342-1343, de rekening van de grote verbouwing van het kasteel Montfort onder ridder en drost Wambasch of van zijn schrijver of rentmeester en kapelaan van de hertog, Gerard Herwich bouwrekening archief no 3438 met weinig namen van plaatselijke helpers, en de bijlage 3439.

De bijlage 3439 staat nog niet op internet maar volgens Gentenaar en Huppertz staan er veel namen van werknemers in de wekelijkse loonlijsten en in het bouwverslag van Gerard Herwich, die als kapelaan de projectadministratie voerde. Als financiers traden namens de Hertog op: De drost van Ambt Montfort Wamboys resp. de landrentmeester Werner, de kamenier van de hertog, en meester Steven. Het artikel van Gentenaar en Hupperetz uit 1996 omvat 18 blz. tekst en staat in het boek Dagelijks leven op kastelen in Limburg 1350-1600 van W. Hupperetz e.a., Venlo.

De tekst van dit artikel is in februari 2021 doorgenomen. Er worden veel voornamen genoemd en een aantal achternamen of aliassen. De originele tekst van bijlage 3438 is er nog niet op internet (toevoeging HvP2021, di bestand moeten we nog inzien in Arnhem). In deze rekeningen komen geen van Poll's voor althans worden niet met voor- of achternaam genoemd. Behalve de architect Jan van Utrecht en de opzichter Jan van Wickrade en de project administrateur Gerard Herwig worden meesters vaklui genoemd. Alleen de meesters steenhouwer, steenbakker, metselaar en leemplekker resp. timmerman en hout zager worden genoemd met een voor- en of achternaam maar zij komen allen van buiten het dorp Montfort. Onder de transporteurs en sjouwers van zand, leem, kalk en hardsteen, hout en veen/turf resp. onder de houthakkers en steenbakkers, en de gravers van visvijvers in Putbroek en aan de Wiejer, en onder het overige werkvolk en of leveranciers van eten en drinken en van veevoer worden weinig achternamen van mensen genoemd bij de uitbetaling van werkloon. Regelmatig is er sprake van drinkgeld en rock. Het kan ook zijn dat de werklieden en boeren werk zoals sjouwer, en transporteur deels moesten verrichten als herendienst. Zoiets zie je bij het hooien als wel 120 mannen en vrouwen het gras maaien, het hooi draaien en op hopen zetten en nadien met 60 karren het hooi in schuren opslaan en de mensen krijgen verteer en geen loon.

Met name het transport van 25.000 kalksteen/mergel blokken en scheepsladingen hardsteen uit Namen, en de aanvoer van boomstammen voor balken en planken vergde transport van verder weg (Luik en Hoei, Zuid Limburg en het Elmpterwald). Transportwerk voor schippers en voor boeren met karren en vloten dus. Vers of gedroogd hout afhankelijk van het doel werd gebruikt om planken te maken. Stookhout en hout voor planken werd in grote hoeveelheden aangevoerd vanuit Montforterwald, Putbroek/Echterwald en Meijnweg etc. Groot formaat bakstenen werden in Montfort door tygelers in een dertigtal ovens ter plaatse in veldovens gebakken met veel hout en leem en mogelijk klei/zavel van Maas en Roer. De handvorm bakstenen in totaal 890.500 stuks zullen met paard en wagen en met kruiwagens zijn aangevoerd. Alweer werk voor transporteurs en sjouwers. Mogelijk werd plaatselijk ook mergel/kalk gebrand met hout om cement te maken of kwam scherpe kalk/CaO van elders. Leem voor vakwerkwanden en vloeren, en stro en riet voor daken kwamen uit de regio. Steigers en steigerplanken, touw en water werden tevens in het werk gemaakt en of aangevoerd. Ijzer, lood en glas werd van buiten aangevoerd. Leisteen voor daken was duur en kwam van ver. Alleen het hoofdgebouw was met leien gedekt, de rest van de daken was gedekt met riet of stro op een planken gedreven plafond. Bruggen, poorten en deuren werden ter plekke in elkaar gezet. De poorten waren beslagen met leisteen en pas rond 1400 kwamen leien daken in zwang als je het kon betalen. Van pannen lezen we nog niets maar dat is niet zo vreemd omdat bakstenen ook pas 100 jaar werden gebruikt in de Nederlanden. En dan hebben we de aanvoer van eten en drinken inclusief bier en wijn voor 50-100 werkers gedurende twee lentes en zomers nog niet genoemd. Goed voor de plaatselijke economie. De lonen van vaklui worden in de weekstaten duidelijk gemaakt. Meester vakman zoals metselaar en steenhouwer kregen 20 dinari per week, een gezel 14, meester timmerman 18, gezel 15, houtzagers en bomen houthakkers 15 dinari en gewoon werkvolk 6, 7 of 8 dinari onder andere voor gravers 8-9, en het houwen van eenvoudig hakhout 8 en de dragers en sjouwers 7. Een aantal mensen werden niet per uur of dagdeel werk betaald maar naar geleverd product met of zonder drinkgeld en eten, zoals de tygeler/steenbakker.

Conclusie 1: Er zijn bij Wambachs en Herwich 1342-1343 geen van Poll's of Polle's genoemd maar dat wil niet zeggen dat ze er niet waren in Ambt Montfort.

Onder archiefnummer 3440 vinden we in de jaarrekening Ambt Montfort en de stad Erkelenz (men schreef Monffort en Erklent/Erklenz) van 1397-1400, de verantwoording van de ambtman en rentmeester van Erkelenz, Willem van Criekenbeek, ridder uit een riddergeslacht Kriekenbeek en Millendonck, uit het Land van Kriekenbeek/Crieckenbeck in de regio Venlo in het Overkwartier, die zich conformeerde met de Graaf/Hertog van Gelre. Erkelenz was als enclave opgenomen binnen de jaarrekening van Ambt Montfort. Voor het werk werd in Montfort uitbetaald aan Willem van Kriekenbeek.

Willem wordt ook van Baarle/Barloe genoemd als hij beleend wordt met de gruit, en treedt elders op als hulder en hij doet als ridder meerdere taken voor de Graaf. Willem wordt ook heer van Elmpt genoemd. Hij was gehuwd met Jeanine Schobbendorf (Schellart van Obbendorf?) en later met Elisa van Pardelaer. (info Willem zie internet).

Conclusie 2: In het deel Erkelenz van de Jaarrekening van Willem van Kriekenbeek 1397-1400 wordt geen van Poll genoemd.

De drost (dross met Ringeless, drossert) en rentmeester van Ambt Montfort (Monffort, geschreven monffr.) is in 1397 Rabold(z) van Brempt (Bremt volgens de schrijver), ridder, afkomstig uit Niederkruchten/Brempt in het Overkwartier waar de familie van Brempt een adelijk huis 'gut Kemenade' bezat en heerste over het dorp met hoeven en horigen. De

ridderfamilie (vader Rabolt van Brempt en moeder Gudula van Kinzweiler van Slabbart), had het kasteel verkocht aan Winand van Genepe/Gennep en de relatie met de horigen 'alle onzer manne' verkocht/ingeleverd bij de Hertog van Gelre en van Gulik, en het kerkelijk toezicht of patronaatsrecht voor 25 Marck overgedragen aan het Kollner dom kapittel.

De familieleden, de kinderen Rabolt, Reinolt en Nesa voerden bestuurlijk werk uit voor de Hertog: Rabolt als drost en rentmeester. Familieleden van Brempt komen we ook tegen als ridder en hulder van leengoederen elders in het Overkwartier. Als je bladert in stambomen op internet vinden we connecties tussen de familie van Brempt, Schellart van Obbendorf uit Gulik resp. de families van Myrlar, heer van Middelaar en Millendonk, en de families van Vlodrop, die zowel in Gulik als in Gelre bestuurlijk actief waren.

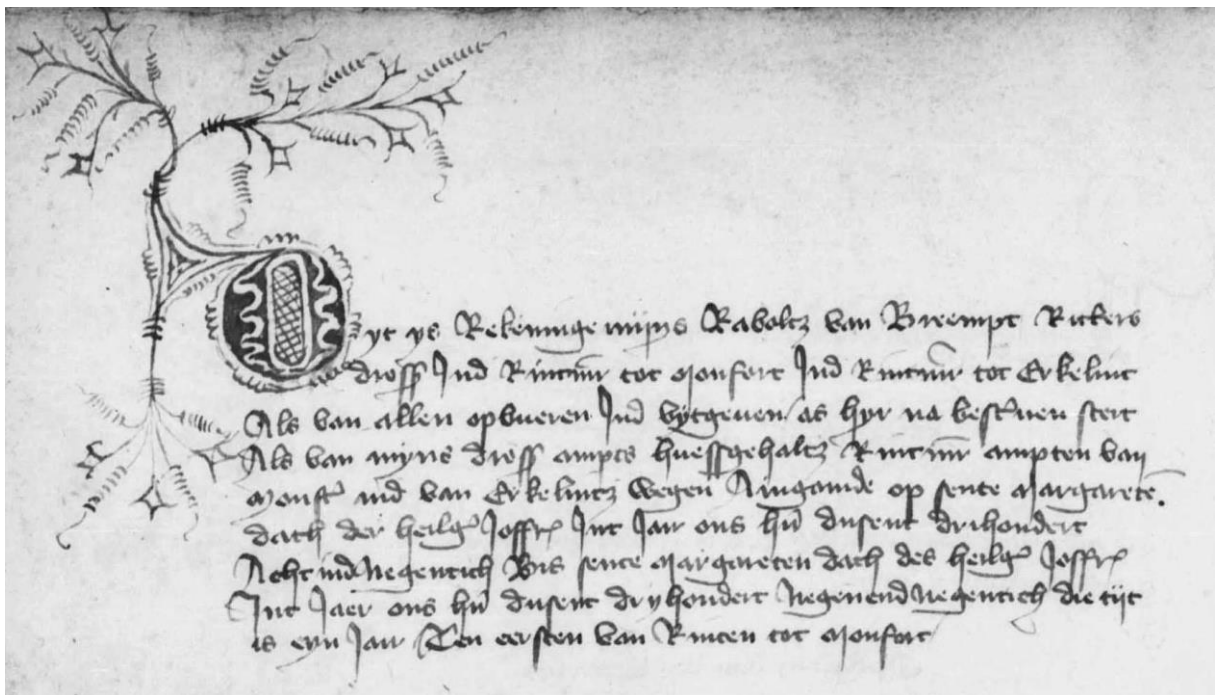

Foto Eerste Jaarrekening Ambt Monfort (Montfort) van ridder Raboltz van Brempt 1397-1398

Het betreft de *'Rekeninge mijne Raboltz van Brempt, drossijt end rentm. det lant van Monfort en rekeninge des lants van Erklent'*.

De jaarrekeningen van Rabolt van Brempt openen met een mooie lettertekening en is inhoudelijk een verrassing omdat je zoekt in een standaard jaarrekening van een Ambt met inkomsten uit rechten van de heer (cijnzen land, bossen, beemden, visvangst, tol, molenrechten en de gruit etc.) en de verpachting van grond de heffing/belasting op opbrengsten van activiteiten van boeren en burgers uitgedrukt in opbrengsten granen zoals rogge, weit, haver en gerst en of enen (spelt of boekweit?, blijkt slechte haver te zijn). Dan volgen de uitgaven van het beheer en het bestuur in het Ambt compleet met personele kosten en het jaarlijks onderhoud aan de gebouwen en verdedigingswerken van het kasteel, de renovatie van boerderijen en aan de molens. Uiteindelijk beland je in een oorlog als die Brabanders en die Walen het Overkwartier binnenvallen na de eerdere inval op Venlo en Straelen enkele jaren geleden in 1387 waarbij Straelen werd verwoest.

Nu rukken de Brabanders op via Nieuwstadt dat wordt verwoest en ligt het leger van ridders voor Roermond. Het ambt Montfort wordt gebrandschat. Het kasteel van Montfort wordt niet belegerd maar fungeert als basis van verzet en fourageer-netwerk met het komen en gaan van ridders en knechten.

De inkomsten afdrachten van dorpen/kerspels als 'cijnze' zijn in de bezette dorpen vanwege 'gebrant en den geroeff' (Nyestadt. Lynne, Berge, Echt) niet inbaar door de inval van de Brabantse troepen, de vooraankondiging van de Brabantse/Bourgondische inmenging. In Postert, Vlodrop, Hoembergen, Besele en Monfort zijn 'de cijnze gebeurt'. Monfort betaalt van cijnze 11 g 3 dl en ij hn gr (guldens, daalders en grooten).

Op blz. 003 volgen opbrengsten tollens, 004 opbrengsten oliemolens en volmolens zoals Nyestadt en Echt. De Beemd van der brugge tot polle levert 12 malder rogge op.

Conclusie 3: Polle is een beemd langs de Maas. Het is de beemd van Roermond aan der brugge (in de Roer) naar Poll (Wessem/Poll/Panheel) aan de Maas, voordat de Maas is omgelegd. In de tekst Jaarrekening Rabolt van Brempt 1397-1398 zoeken we echter naar familieleden van Poll.

Blz. 004 handelt over de gruyt die bijv. in Echt 12 gulden oplevert. Op blz. 005 Opboren van cap. In den lande: betaalt Joes van Daelheym tot Lynne (een hulder) van erve jaargulden 7 gulden en 24 grooten. Van de 'opburen capunen worden gezien de omstandigheden vaak 'nijet gebeurt' behalve Hoembergen 16 cap. De hoff/hove van Hentz/Wyn NN haue op ten lyelaer wordt genoemd. Er is tevens sprake van een haue/hove to Wesemail. Echt levert 36 capunen en op haue 37 die worden geleverd voor het eten van het hertogelijk gezelschap bij het bezoek aan Montfort van donderdag tot dinsdag en van donderdag tot zaterdag

Conclusie 4: In de Jaarrekening van Rabolt van Brempt 1397-1398 boert er een Hentz/Heyn/Winand NN op gen Lyelaer in het Linnerveld. Zijn achternaam wordt niet genoemd.

Op blz. 9 worden allerlei gasten en ridders 'gepant' (ondergebracht, onder de pannen) en krijgen eten: benne tot monfort geten. En to Ruremunde die Brabander en Walen lagen.

Blz.10 *Opboren (opbrengsten) van rogge in pacht. Item dese burg weyt en mele ontvangen end op den knepe doen waeke (gewaakt door een knape ridder), Item van den halfen van Breidenweg niet gebeurt, item Van tot Berghe van pacht niet gebeurt. Item Van Henne van den passe (de jager) van Jaegers lene (In Ruetje/St Odilienberg): niet gebeurt.*

Conclusie 5: Er is een 'Jaegerslene' dat in 1397-1398 volgens drost Rabolt van Brempt in bezit is van Henne van den Passe/Pasche, de 'meister jager' van Ambt Montfort.

Blz. 11 *Opboren van den hanen in pagt. Item Van den hove van Breydenweg niet gebeurt, Idem van Hentz hove van lyelair, nijt geburt. Item van den Greve hove in St Joest, nijt geburt. S'Grevenhof dus in Sint Joost.*

Item Gerken van den hout (torenknecht) heft mich her Rabolt geleverd en gemeten van den rogge den Johan op Gastedonck op den pesche (ven) to Monfort hiet in behoef mijne genedigen 86 malder rogge, 2 vatt rogge.

Blz. 13 komt de here Hertog weer minstens 3 keer eten, eten .. etc. en Jan van der Velde ridder en bestuurder, Item te Swalmen mijn heren gepant, Ten ander male de here gepant in Swalmen, In Nijerstddt en Echt gepant en brode gegeven,.

Blz. 14 Uitbetalingen in loon aan personeel van kasteel/Ambt/Huys Montfort:

Gerken van hout torenknecht vur sijn loon 4 malder rogge,

Gubben NN torenknecht 4 malder rogge,

Wincken NN en Wijncken NN poorteren 4 malder rogge elk,

Tijmen NN der wechter en Hans NN der wechter 4 malder rogge elk,

Per (Peter?) Leer der wechter 4 malder rogge,

Idem van Vonck mijn genedig hu hoefrecht den piper gegeven 4 malder rogge.

Er zijn dus wel veel voornamen maar weinig familienamen bekend van het personeel.

Blz. 15 Opbrengsten in gersten een aantal posten in de regio.

Al lezende word je vanaf blz. 15 en 16 in de oorlog tussen Brabant/Luik/Bourgondie en Gelre gezogen en is de het bezoek van de Hertog van Gelre en Gulik voorbij met het hertogelijk gezelschap, dat komt eten en slapen en dergelijke. Dat is een hele klus zulk een gezelschap te huisvesten en onder oorlogsomstandigheden tevreden te houden.

We lezen blz.15: yt te weten dat die Brabant en die Walen (Luikenaren) vur Ruremunde lagen nb mijne genedig in vremde to Cleeff waren und voell aff sind to rydende tot Monfort was van mijn genedig hin vinden, ome des groten houpe wille dir ome was des kost mijn genedig'.

Toelichtingen:

Een houpe is een ridderleger. Het leger trekt vanuit het zuiden langs de Maas naar Roermond. De strijd begon al 50 jaar geleden tussen Brabant en Gelre om Hertogdom Limbourg en duurt twee honderd jaar, en het streven verschuift via Brabant Luik/Loon Brabant Bourgondie en eindigt als de Bourgondiers hun streven Gelre in te pikken hebben overgedragen aan de Habsburger Karel 5 in 1543, die dan als heer zijn Hertogdommen en Graafschappen in de Nederlanden verenigt na de inname van Gelre.

In de oorlog tussen Brabant/Luik en GelreGulik waren na een incident in Den Bosch waarbij Geldersen werden gedood, meerdere partijen betrokken. Behalve de Geldersen en Gulikers waren de aartsbisschoppen van Keulen, en de bisschoppen van Utrecht, Munster, Osnabruck en Paderborn verenigd tegen Brabant en de bisschop van Luik. Straelen was al verwoest en het Ambt Montfort werd gebrandschat en verwoestingen waren er in Gulik, resp. in het Overkwartier van Gelre en in Brabant zoals we lezen in 2021 in de publicatie van Gentenaar en Hupperetz van 1996, Venlo: Personeel en werkzaamheden op kasteel Montfort in 1342-1343 en 1397-1399, in het bouwverslag kasteel en in de Jaarrekening Ambt Montfort van Rabolt van Brempt, drost.

Op blz. 17 worden afdrachten gerst (gersten) als betaling van pacht gedaan in Lynne, Hoembergen, Roesten (Roosteren) en idem van de lene Sint Joost 4 malder en 4 vat enen. En van den hove lenig hove op gyene/ghen Lielair 4 malder enen/cuenen. Verder worden *cleyne tienden/toenden gebeurt* voor in totaal 189 malder enen.

Vraag: Wat is enen?. Enen is graan neem ik aan: een soort gerste of gierst of is het boekweit?

Van blz.19 af worden voornamen en soms achternamen genoemd van dienaren van de drost o.a. scholtissen (rechter, jurist) en boden etc. die elders taken uitvoeren en dan ook eten en drinken declareren zoals knecht Wille 3 keer en Jenten in *sijnen ampt* tot Berge en Postert, en Joesse/Joost van *parlaer tot Berge ij grote boet ylke boet a 30 grooten*. Op blz. 19 wordt Heyn Berken resp. Claes Offenbeek, Willem Gijssen soen, Gijse van Belfelt en Johan Gruwels voor 1 grote boet genoteerd en Willem Buyrk en Wilhem van der Mase voor 2 grote boet. Blz. 20 rept over Opburen van der grotenn braken (grote cijnz) , en blz. 21 over wagengelde. Blz. 23 handelt over de stad Erkelenz.

In de jaarrekening is op blz. 025 ook een post 'gelde van gevangen' ingericht voor gevangen genomen heren en knechten van Brabant of Walen met de bij hun passende vergoeding, die moet worden betaald om hun vrij te kopen. Legeraanvoerders en Ridders leveren als losgeld meer op dan knechten. Een dode ridder brengt niets op, een gevangen ridder des te meer. Hoe langer ze gevangen blijven des te meer kost en inwoning moet worden vergoed. Dat hoort bij het verdienmodel van toen.

De gevangen worden met voor- en achternaam genoemd als post om t.z.t. geld te innen. Johan van Noelben 'cijn comen van Emerik' evenals Sander van Lumich en Faas van Kempt en volgt i j C, met streep erdoor, guldens?, Geis van Neulken genant Groepken cijn come te Brede (Bree) in den lande van Loon (125) alde false ylke. Heinken Gillen soen van Dulken wonende te Coelen (of Colne) volgt met 57 gulden en 22 groten, en dan volgt met een heel verhaal erbij Remken Stopman. Op blz. 26 komen de *3 gebroden Walen dat arme knechten* met 24 gulden en 30 groten aan de beurt en Naesken Lybbrechts soon, en Cornelis Laufelt met Wylke Priespip van asse en Claesken Appelen met 34 nye guldens. Zo gaat het maar door op blz. 27 met gevangen genomen vijanden.

Conclusie 6: Heren, ridders, scholtissen en hulders worden door Rabolt van Brempt met voor- en achternaam beschreven in een Jaarrekening. Medewerkers van de drost of boeren op leengoederen of andere boerenbedrijven worden als ze moeten betalen veelal alleen met de voornaam geduid en soms aanvullend met de alias van de boerderij.

Vanaf blz. 29 en 30 volgt een heel epistel van de drost van het Ampt Monfort dat de hertog van Gelre en Gulik met zijn gezelschap op het kasteel verblijft en dan volgen er posten over eten, eten en ...eten, panden (onder de pannen brengen) en koken, koken en .... koken met opsommingen over broden, capunen, en kесе/kaas en tonnen boter, melk/melks, hamel vlees, rundvlees gesalten. Dat zal nogal een aanslag op de kok en de bedienden zijn voor een reeks van dagen. De drost mag alles voorfinancieren en legt het dus maar gauw vast in de jaarrekening.

Op blz. 32 en 33 volgen '*quam braat weder tot monfort en 3 weyten brot und 14 rogge brode dat geten wairt*'. Idem dat opperdienaars Johan van der Velde (een ridder en hoge ambtenaar die later ook bij de akte over vrede wordt genoemd) en *de here genedig, in de burg soyt come*. Idem Remken van Haambeek gepant en zijn knecht und der kourier Arnolt op Boerkop evenals Didden Springs van Gulik allemaal 2 gulden.

En *boermenkenn, de bode, die de knecht vangen Lelar blijkt te zijn, gesant tot joncker dar van der werk in den Sterling 2 gulden, en Enkt de Gralt gepant 2 gulden*. De bode wordt enkele keren naar Echt gezonden omdat de heer nog op het kasteel is en *mijn here duerwairder Johan van Boessen tot monfort int 20 gulden dyrde jair rhent*.

Claesken Hubertz, kaner van nelson/dalfsen?, die bij Nyllen (Maasniel) is gevangen genomen 118 dage ylks dag een aantal gulden losgeld. Dat geldt tevens voor Brijten Hegmans knecht, en Willem Bolthuis knecht, mogelijk Geldersen om onder te brengen.

Op blz. 34 arriveert Wynant van Gelre, *oome mijn here genedig her Baner en Wympele* (dus een hoge pief en ridder die de banier met wimpel voert op het slagveld), wiens verblijf 4 gulden kost. En Willem van Elmpt, (en Kriekenbeek) ridder, komt met 8 paarden om te overnachten en te voederen, goed voor 3 gulden en 22 grooten. Dan *komen op blz. 34 weer boden met pert die onderdak genieten en knechten met pert; een* komen en gaan. Op 'woensdag na pouli (St Paulus) quamen tot monfort twaalf karren met 20 knechten en brachten dat hoff korne und van der molen van Brempt und bere". Op 'donderdag na Catharinen (St Catharina) quame tot monfort 6 wagen met 10 knechten, die broet te Swalmen vorden indere levering'. Er wordt wijn gedronken. Willem van Elmpt, ridder, *quam to monfert met 2 knechten des dinsdag na*. De Brabanders en de Ludickers (Luikenaren, Walen) worden samen *vijanden mijn genedigen, genoemd*.

Op blz. 37 komt Wijne Peerlen en Wynken van Vleyring *man van eght*, en Barke van Ho(r)st en Gerard zijn broder (vermoedelijk de hulder van leengoed de Horst/Hoos, die zich gewapend moet melden bij de heer), Hijncken van Speijtenhurden/Speijtenburgen en Dries van Leeuwen, *quamen to monfort*. Dat gaat zo maar door op blz. 38 en 39 met de komst van krijgsvolk zoals Wijncken van Bracht en Segeren van Kessel, Johan van Barle, Peter van den Bongaert en Jencken van den Borne, ridders vooral uit het Overkwartier van Gelre.

Toelichting.

We bevinden ons tussen de ridders en de knechten, die van heinde en verre aankomen uit Gelre en Gulik, die verzorgd moeten worden met eten, en tussen de paarden (pert) en het voer (hoy), en de karren met materiaal en alles nodig is om zulk een verdedigingsoorlog te voeren tegen een vijand die Nijestadt heeft *afgebrant* en Linne, Echt, Roosteren, en omgeving bezet en die met manschappen front maakt bij de hoofdstad Roermond. Vanuit de stad Roermond en Venlo en vanuit Gulik worden wagens voedsel en broden aangevoerd. Het regent namen van heren/ridders (voornamen en achternamen) en van knechten (voornamen), die hun ridders komen ondersteunen in het gevecht. In de schaduw van de tekst voeren boeren in de regio voer en voedsel aan om de r

idders, knechten en de paarden te voeden.

Op blz. 46 wordt de bode gezonden naar Erkelenz resp. naar Goich, Nijmegen, Randerath en Nyestadt. Tevens wordt de bode uitbetaald. Inmiddels vergt de betaling van het personeel van de burcht weer aandacht. Er worden uitgaven voor kleding/cleijding genoteerd van Gerart van Offenbeek en Godert gebroeders, Johan van Daswinkel, Ger Cemen, Stenen van Bremt bastert, Gerardus Kelleners, Johan Kraik, Jacob ropper Pollart van Baexem, Willem koick (de kok), Heijn Drijel (Dreyel is een dorp) Kerkerlack?, Henne raetken der Jeger (die elders met achternaam van den Passche wordt genoemd), Romke der Berk, *die bode samen elke ellen (stof) ad 15 grooten bz. 37 gulden en 16 grijpen: ylke 5 ellen thijts ylich, en ylke 1 ellen groene (stof) tot J regelen ylke ellen ad 22 grijpen bz. 11 gulden*.

De familienamen van Offenbeek, Kelleners, Pollart, van der Berck, komen honderd jaar later nog steeds voor in Montfort (Schepenbank 1535-1600).

Toelichting.

In die tijd waren er vaak twee jagers in het Ambt Montfort: een meester jager en een gezelschap jager, die beiden met een paard en een uitrusting werden voorzien, en die beheerstaken uitvoeren en die allerlei wild verkochten in Roermond en declaraties van onkosten van reizen en materialen zoals ijzeren etc. indienen. Met de inkomsten van de baan van jager en het bezit van een kleiner leengoed moest het gezin kunnen rondkomen. Jager was je veelal voor het leven.

Conclusie 7: De jager Henne/Hannes/Johan alias Raetken kreeg stof van Rabolt voor een tenue (voor de zomer en voor de winter verschillend) net als andere uitvoerende functionarissen op het kasteel. Hen boerde op ingen Raetken en had een dienstpaard met uitrusting net als zijn knecht, de jonge jager. Zijn familienaam ontbreekt hier maar uit een ander passage vernemen we: van den Passe /Passche die alias Henne van raetken wordt genoemd dus naar zijn leengoed ingen Raetken, dat hoorde bij zijn functie als meester jager.

Op blz. 47 en 48 wordt in geld en in ellen granes/graenes uitbetaald. Granes is naar ik aanneem groene stof. Genoemd zijn Gerken en Sijbken zonder achternaam 10 ellen granes ylk ad 5 grooten, als torenknecht (beheer torens, graanopslag en gebouwen), en Wijncken NN en Romken NN (poorters), *10 ellen granes ylk 1 ellen ad 15 grooten bz 4 gulden en 22 grooten*. Idem den 2 wagenknechten als Muysken NN en Hen van Randerade, idem den Stromijt van Echt (een alias of bijnaam ?). Gerardus den kellerer (schenker) en den koeck (de kok Willem) gegeven ten loon 10 gulden *ylk en den 2 torenknechts te loon ylk 8 gulden en nog apart 21 grooten bz 1 gulden grooten*. Romken Berks (de bode met achternaam) te loon 8 gulden, en den wagenknecht te loon 8 gulden, *en de 2 poortere ylk, te loon 21 gulden bz 1 gulden en 10 grijpen*.

Conclusie 8: Personeel werd door drost Rabolt in 1397-1398 betaald in malders (rogge voor brood) graan, ellen stof zomer en winter apart, en in guldens en grooten loon. Daarnaast kon voor hoge functionarissen en de jager een dienstvaard met uitrusting ter beschikking staan. Onkosten van reis en verblijf incl. eten en drinken op de dienstreis worden vergoed. Een bode kreeg extra schoenen, een jager schietgereedschap.

Hannes van Nijenrode, Johan van der Strate en Goesen Spede van Langeveld, drossart van Gelren/Ambt Geldern worden genoemd als ridders en helpers. (de familie Spede leverde ridders, drosten, scholtissen/juristen etc, in het Overkwartier)

Onder het kopje Wercken nieuwbouw en renovatie op blz. 52 vinden we materialen en bouwstoffen die gebruikt worden bij de verbouwing van de *nijehuis van de koken/keuken* van het kasteel en ander renovaties: *plancken, hout, wijnde ypen in der koken dair die boer af te broeken, negel, gehingen, kramp, lepel, voor de reparatie van de cleyne valbruggen, negel en bijl, en eindigt op timmeringe erste brugge en tymerhout*.

Onder de opsomming van materialen voor verbouwing *in der koken* vinden we: *Idem die hannes polle te binden 12 grooten*, geleverd en op maat gemaakt stro van Hannes Polle, de boer die dat stro op maat aanlevert zoals de tekst erboven duidt. Hannes beurt 12 grooten. Vermoedelijk betreft het lang recht roggestro voor het dak op een planken hemel hoewel dat in een keuken brandgevaarlijk was, of stro voor stropoppen onder een pannendak. Stro was behalve bouwstof in lemen muren, en dakbedekking ook gangbaar als voer voor koeien en paarden (strohaksel). Strodaken vergen jaarlijks onderhoud en dus waren er boeren die behalve het stro leveren ook het dakdekken gingen doen.

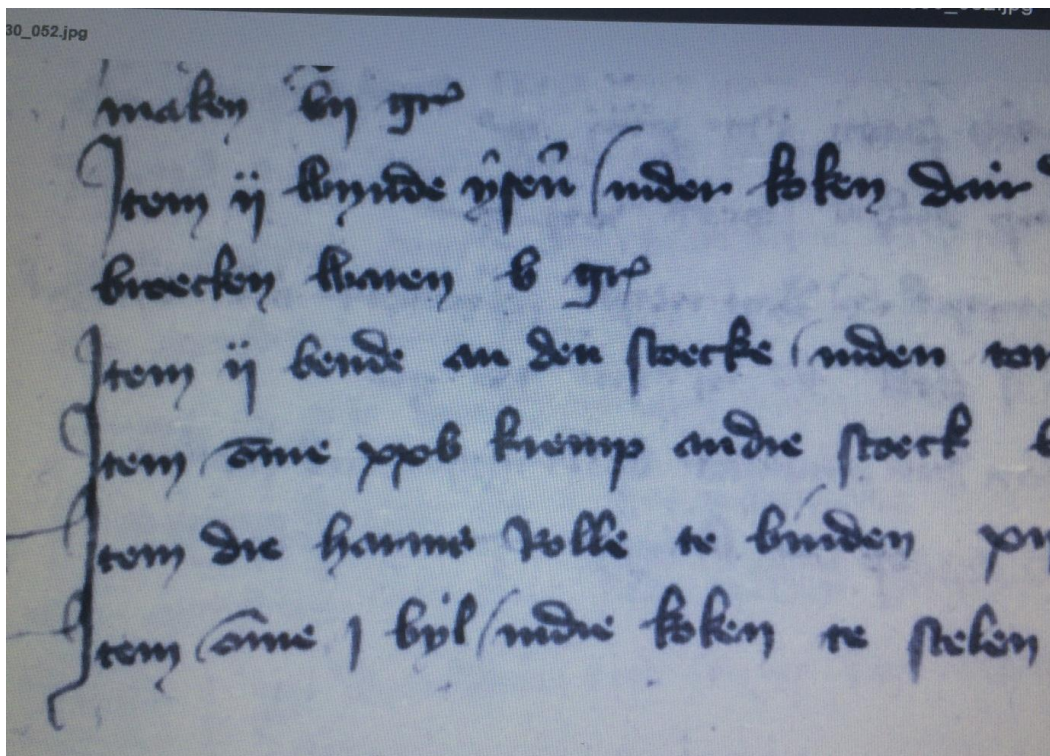

Foto blz. 52 tekst Jaarrekening Raboltz van Brempt 1397, regel 11 Hannes Polle, Johan van Polle. (controle tekst foto door derden s.v.p.)

Conclusie 9: Er is in 1397-1398 een zeer oude van Poll, Hannes Polle, die stro levert voor het dak van de kasteelkeuken, gevonden in Montfort. Hij was een boer in Montfort, Hannes/Johan van Poll(e). Hannes zal als boer in 1397-1398 tussen de 30 en 60 jaar geweest zijn, wat betekent dat hij geboren is tussen 1367 en 1337. Zijn ouders woonden waarschijnlijk ook als boer in Montfort en zij zullen geboren zijn rond 1310-1340.

De ons bekende stamvader van Pol: Jencken van Poll/Polle boer op een erfleengoed (van zijn vader en moeder) en jager werd in Ambt Montfort geboren rond 1465 en stierf aldaar rond 1535. Jencken leefde een dikke eeuw later dus 3 of 4 generaties later dan Hannes/Johan Polle/van Poll.

Op blz. 54 '*quam Engelken tymerman naar montfort in april*' om gedurende 32 dagen met de inzet van vader Dreyes/Dries tymerman en ander werkvolk waaronder vaklui en gezellen aan het kasteel etc. te werken.

Op blz. 55: '*die laet hout halen in poerbroeck (Putbroek) end bijt droge dair man lariks*'. Droog hout van lariks wordt in Putbroek opgehaald dat eerder als bomen is gehakt om te laten drogen.

Op blz. 56: Engelbrecht van Berge der decker (de strodekker voor boerderij uit Sint Odilienberg) en Naesken der decker van Besel en Henen Philips en Geert der leijendecker werken aan de daken van de '*burgt, de capelle en der koken*' met een leyendak. (Blijkbaar zijne er naast leyendaken ook stro-, brummen- en of rietdaken op het kasteel en de voorhof, HvP2021)

Er wordt door Gerart Stoettebritter en gazel Ditten gewerkt aan den hameijen/die hameijden (slagboom) op den Dijcke en aan andere timmeringe.

Toelichting

In de toevoerweg van dorp Montfort van de Dijk naar het kasteel stond een slagboom en een formeel stenen poortgebouw met dak waar in 1343-1344 een echte (voorgeschoven stads/kasteel)poort gebouwd was aan de Waterstraat met een poorter en een verblijfsruimte boven de poort. Dat gebouw vergt regelmatig onderhoud.

Op blz. 59 wordt Godert van Offenbeek tot Erkelent gesant mit 1 knecht met 2 pert. Wijn of voedsel werd daar gehaald. En er worden heel wat guldens betaald; idem *van den huys gehalt ind den wagen te halden alle yair vjC gulden*.

Op blz. 60 worden Johan van der Velde, Cone van Harckendonk, en Goesten/Goesen van Karle Spede (van Langenveld) genoemd en Crone van Bremt en Willem van Elmpt en Godert van Tegelen en Gulik der Graft? weer als bezoekende ridders/ambtenaren op het kasteel genoemd.

Toelichting

Vermoedelijk zijn het allemaal ridders of ambtenaren uit het Overkwartier, die komen vechten, maar ook moeten overleggen met de hertog resp. moeten eten, slapen en fourageren. (Johan van der Velde komt als ridder uit Straelen dat in 1387 is verwoest door Brabant en hij is later als onderhandelaar ook betrokken bij de vredesgesprekken en de vrede met Brabant).

Op blz. 62 vinden leveringen plaats door Lambrechts met 3 karren. Erken van den Lylaer wordt knecht genoemd en voeremenken (Erken/Enken vervult blijkbaar ook een taak als tweede/reserve bode op het kasteel en als voer/voeder knecht vanuit leengoed ingen lyllair). En Corpelijn van den Gruithuis knecht van Bijlant?. Werner van Pallant, Romken van Roombeek, Glere van Wachtendonck, Hanne/Hanna van Montfort, Karl Spede en Hennes van Galen worden met Wilhem van Elmpt (en Kriekenbeek) genoemd, ridders en ambtenaren van het Overkwartier van Gelre. Op blz. 66 wordt Rijkelt leen genoemd. Bij Bosse en Wege lezen we *dat poerken quam to Montfort*. (Poerken is de scholtis van Nijerstad).

Conclusie 10: Erken/Enken van gen Lylaer is knecht of zoon van Hent/Heyncken NN van gen Lelar en tevens is hij hulpbode op het kasteel. Blijkbaar zorgt Erken als voeremenken voor het voeren de paarden op het kasteel. Volgens het Meertens instituut is Erken een zeldzame oude voornaam, die 'uit het buitenland' kwam. Dat kan Gulik zijn.

Op blz. 70 worden steeds herhalingen van gelijke tekst met een tiental namen gevonden maar geen van Poll's. Bij Betalingen in malders-vatt en enen wordt op blz. 71 gerept over Johan van der Weijden, waarschijnlijk een hulder of boer Johan NN op het leengoed onder de Weijden/Vurenhof. Met blz. 73 eindigt de eerste Jaarrekening van Rabolt van Brempt archief no 1630 van 1397-1398.

Conclusie 11: Er zijn behalve Hanne Polle geen van Poll's gevonden in de volgende Jaarrekeningen archief no 1631 van 1398-1399 met 30 blz. en de Jaarrekening 1399-1400 van Rabolt van Brempt.

In archief no 1632 betaalt Hoembergen vur die brugge 11 gulden 7 daalder en 3 grijpen cijnz. Joesse van Daelheym (hulder) betaalt in Linne jaargeld voor het enorme bedrag van 51 malder en 3 vatt theins/cijns. Op blz. 10 onder pacht betaalt jager Henne van den Passe voor Jegers leen 3 malder. Het betreft het Jegersleengoed ingen Raetken.

Conclusie 12: Op blz. 10 van de Jaarrekening van Rabolt van Brempt betaalt jager Henne van de passe/passche voor het jegersleen ingen raetken o.a. 3 malder.

Conclusie 13: De Jaarrekening van Rabolt van Brempt over 1397-1398 is behoorlijk compleet, redelijk leesbaar en verrassend van inhoud vanwege de inval van Brabant en Luik/Loon. De andere rekeningen van Rabolt zijn niet compleet.

Conclusie 14: De inning van gelden loopt voor Rabolt van Brempt deels in de soep als de Brabanders en Walen Gelre binnenvallen. Dorpen lopen grote schade op bij brandstichting en plundering. Die schade belandt uiteindelijk weer als een declaratie oorlogsschade in de verschillende jaarrekeningen.

Conclusie 15: De hertog van Gelre en Gulik verbleef in 1397-1398 regelmatig op het kasteel van Montfort en Rabolt van Brempt moest vanuit het kasteel Montfort de ridders en knechten panden, voeden en faciliteren en de 'pert doen' voeren en bode diensten onderhouden naast zijn formele taken als drost en rentmeester. Het was door oorlog druk op en rond het kasteel.

Conclusie 16: Het zoeken van achternamen van boeren en burgers, verloopt rond 1400 moeizaam omdat in de dagelijkse omgang de gewone mensen, in kleinere kring, elkaar mondeling aanspraken met voornaam en de alias, veelal de boerderij alias. De schrijver schrijft tevens spreektaal op in documenten (en af en toe is het een rommeltje van namen) en de rentmeester/schrijver kende de inwoners soms niet persoonlijk. Als je de rentmeester moest betalen was de betaling het geldbedrag en het doel relevant en niet zozeer de NAW-gegevens van de betaler (o.a. voornaam, achternaam, en adres van de boer of de hulder).

Einde Jaarrekeningen Rabolt van Brempt 1397-1400.

Jaarrekening Baeke/Beecke.

Na de Jaarrekeningen van Rabold van Brempt, de ridder en drost die in 1400 overlijdt, vinden we rekeningen van Derick Baeke/Beecke maar het betreft afrekeningen van geleidegeld van de tol over de Maas in Roermond, die verantwoord werden bij de rentmeester van Ambt Montfort. Er is geen volwaardige rekening van Derick Baeke in het archief. De naam van de familie van Beecke kwam onder ambtenaren en drosten van Ambt Montfort al eerder voor.

Jaarrekening(en) Rycwinus/Rycwijnus

Mogelijk meer rekeningen zijn van de hand van Rycwijnus, de kapelaan, schrijver en rentmeester Winand van Rijck?, van het Huys en Ambt Montfort onder drost Johan Schellart(z) van Obbendorf/Obbendorp, de oude. Deze Johan Schellart de oude was een ridder en strijdmakker van zijn vriend de Hertog en ging op kruistocht van de Duitse Orde naar Oost Europa en werd aldaar in Litouwen met zijn Hertog gevangen genomen in 1388 in Pommeren. Ze moesten worden vrijgekocht. De Duitse orde wilde geld voorschieten maar dat weigerde de hertog. Het was zijn eer te na. De hertog wachtte rustig af tot zijn hertogdom het geld had ingezameld. Schellart van Obbendorf was heer van Gurzenich en van Schinnen en hij had daar connecties. De familie Schellart stamde uit de Gulikse gravenfamilie.

Rycwijnus vermeldt op blz. 1 inkomsten (*gebeurt*) van de drost van het Huys en Ambt van personen zoals Lemken van Tricht en van *schefferen* (schepenen) o.a. van Nijestat en Ruremunde van *cleyne breuken/bourken (tienden) in het Ampt en van Jencken (welke?) 4 gulden. En van den Gulicker van Lelar* (de heurder of de boer van ingen Lelar komt blijkbaar uit Gulik bijv. MelickHerkenbosch of Gurzenich?) . Idem van *zeven? jaeren 34 gulden en*

idem van cleyne cinz curmeden 2 gulden. En inkomsten gebeurt Heijn van gurzenich (een Heyn uit Gurzenich in Gulik) 4 gulden en 29 grooten en 3 grijpen?. Gebeurt 32 malder to Erklent. En van den hofmeester 75 gulden.

Conclusie 17: Rycwinus vermeldt 1403-1405 van de Gulicker van Ielar', die hulder of boer is op ingen Ielar. Hentz/Heyn NN waarschijnlijk Hentz den Gulicker, van ghen Lelair is de hulder of boer op dit leengoed. Guliker kan een herkomstnaam of alias zijn, maar ook een familienaam. (Een eeuw later wordt een Jan den Gulicker nog genoemd in de schatzedule van Schepenbank Montfort 1582).

Blz. 2 meldt keukenkosten dagen van de week (weeklijst?) als eyer en kalf, *ambeyer (aardbeien) en duppen (erwten) en bone*, dus een rekening over de keuken in eenheden geld als grijpen. Dat geldt ook voor blz. 3 met *do hen (kippen?) van Willem van zyntzuls? van monfort fuer ambeyer* 36 grijpen. De 'ambeyere' worden op meerdere dagen gegeten.

Blz. 4 rept over ambeyer, rynbysten (bessen of druiven?), eyer en heringe en kruyt (kruiden) dat ich zo Colne hain doen halen.

Conclusie 18: Volgens Rycwinus en drost Rabolt van Brempt werd er op het kasteel van Monfort gevarieerd gegeten in broodsoorten, kip, vlees van kalveren, koeien en varkens, wild hazen en konijnen en zalm en plaatselijke vis en de hering, met kruiden, groenten en fruit, gelardeerd met soorten wijn en bier: gevarieerd althans in vergelijking met de gewone boer en burger.

Blz. 5 rechterkolom: *alsulcken bulle ab gescheit is (overleden) up genauwen*. Blijkbaar is de gezamenlijke stier, waar de heer voor zorgt, dood en moet er dus een nieuwe komen. Elders staat *alsulcken bulle uit Zwolle aan de halffe van genauwen betaalt*: dus die verplichting is weer geregeld.

Toelichting: Zwolle was de plek om MRY-vee te halen of uit Friesland en Denemarken, voor de fok. En voor het vetweiden van koeien en ossen met name afkomstig uit Denemarken.

Dan volgt een post over schune en larze (schoenen en laarzen) van resp 17 en 6 gulden, Idem sueden greuwe (grauw leer? of zijde stof) end Gomer houltz (persoon) doere int vort det men alda behoeft up dage yrlicke daige is samen to loen 2 gulden en 26 grijpen. Idem weder wede (gewas voor blauwe verfstof voor kleren) come van genauwen 2 gulden en 4 grijpen. En hair Wilken zymerman getymert op genauwen 24 dage zo loen 5 grijpen tezamen goed voor 4 gulden en 22 grijpen.

Idem weder de sleger (slager) van postert zal vlees geleverd hebben voor 1 gulden en 28 grijpen. Maar wat *idem weder Hen hagen* betekent 3 gulden en 17 grijpen is onduidelijk evenals *weder Wout?/Houb van parlar (boer) 5 gulden en weder Plurk 14 dache (werk) 3 gulden en 2 grijpen, en weder per(t?) sleger cijn dusent vur.. 2 gulden en 17 grijpen....* is niet helder.

Conclusie 19: Het leengoed Genauwen, dat nog niet gesplitst was in 2 cluppellenen, wordt volgens Rycwinus wekenlang gerenoveerd en uitgebreid. Het grote leen had sinds de drost van Myrlar van Ambt Monfort een aparte taak voor het fokken van paarden (pert), het houden van de stier, en blijkbaar het leveren van wede voor de heer. De heer zorgde ook voor een gemeentelijke stier, die beschikbaar was voor de koeien van de boeren. Andere

leengoederen hadden andere taken zoals het houden van de beer en het leveren van hooi, stro en groenten, kruiden en fruit.

Blz. 6 vermeldt grote betalingen *van Huys van Merssen 60 gulden sou gelijk zedul inhalt*. En dan *lener Houb vander nacken? 22 gulden gelijk sou zedul en holt 22 grijpen etc*. *Idem den paffen (priester als hulder) 6 elloy (alloy, allodiaal goed) guet 15 gulden, Idem van van gelene en alloy guad/goed 15 gulden*. Het zijn waarschijnlijk betalingen voor leengoederen. Idem Van gelene is dan leengoed opgen Leen of op Geleen in Sint Joost, dat van de paters van Sint Joost is. (een meneer van *gelene end yn broder valdema (Waldemar)*).

Conclusie 20: Op geleen of van gelene is het leengoed in Sint Joost dat als allodiaal goed van de paters van Sint Joost afkomstig is en gelegen is op 't Hinge: Het Leen.

Zwene, page van Schellarts (van de drost), Zil (Zille) kemerling end Schaunedt?, Goswijne van Wysebeke in de houve der bigt (pachter op de oude Voorhof bij het kasteel), Schabee en Heyns hecomp van gunzerich, Gobel/Gebel lupier end Daem stalknecht, Yde van gelene und yn broeder Valdemar, Toom van milke (Melick?) en Jan van wile (Wylre?), Dederik van alley end Daem wijnen, Diderik boys en Heynken wijnma, Idem Zyll up genauwen. De familienaam van Zyll op genauwen is (hier nog) onbekend. En wat betekent Heyns hecomp van gunzerich?. Heijn/Wyncken he comp/hij komt van gunzerich, het slot van de familie van Schellarts van Obbendorf in Gulik?. Gurzenig is Gunzerich.

Conclusie 21: Goswijne van Wijsebeke is pachter op der houve Bight, de voorloper van de voorhof van de burcht en Yde van gelene is de heurder van het leen op geleen in Sint Joost/t Hinge. Heyn NN van gen lelar 'de Gulicker' is afkomstig van Gunzerig/Gurzenich, het dorp in Gulik van Schelleart van Obbendorf. (Misschien kwam de heurder mee met Schellart). 'Zyll' is pachter op genauen/opgen aue,

En blz. 6 rechts: Dit is oprra ordmarie? gegf (gegeven) dem eine hoe dem anden? (Zijn er zaken geruild met elkaar en wordt dat bijgepast?).

Idem den halffen van Genauen afgedaen aan Heinz (van gen lelaer ruilt een perceel lant, neem ik aan) parlemetijl (product parlemoer of achternaam?) 8 gulden en 13 grijpen vz 8 gulden?.

Idem gegf (gegeven) den Derk Scherrer van Ruremunde van scher loen 3 gulden vz 2 gulden (de schapenscheerder). Idem haint die waynknecht (wagenknecht) *doen maken dat yn gebracht an yne gezauen vur*, geen bedrag. (Een varken in ruil voor gedaan werk?).

Idem Aret jeger cyne heems sark/park in Hen jekkens (of Jenckens?) huys zo samen gerechet vur 4 gulden en 22 grijpen (ruil huis/boerderij van (de oude) jager Aret/Arnt van den Passche met jager Hen/Johan NN van Jencken?, de jongere jager?. (We weten dat Jencken van Poll's vader al een erfleengoed had, mogelijk ingen Raetken).

Idem Lenart Elfkens son had gewacht 6 nacht vur den alden vader alde omk die Wijne zo Collne was gegaan ym zo loen 14 grijpen (Lenart vervangt bij werk afwezigheid vaderd, ie Wijne moet halen).

Idem de myn brauwe (de bierbrouwer) nur mijn Hen op der Gaffelen ab de gaf 2 gulden en 14 grijpen

Da sij dat gelaych mer bezalde up der Gaffelen vz 1 gulden en 28 grijpen. Idem gaf ich Johan op der Gaffelen 6 grijpen van der hofmeester wegen al van sijne gaffel rechte.

Idem gaf ich den selve phis 3 grijpen die aan der hofmeister zo vrencken? gaf, etc.

Op blz. 7 levert Geyl honing van zijn bijenrecht omb syne bijenkorf 21 grijpen, en Geyl den eyne sadelmecher 39 gulden. (een fors bedrag maar ook veel werk met duur materiaal). En de mijnre brouwer zo Colne krijgt vur gevin dorsten 2 gulden en verderop 14 Rijsche guldens. Idem vur cleyn lijn 6 groten/grijpen, Idem mijn brouwre gelent 3 gulden des drost vur palme die nur Heyn boeschelle bracht van Ruremunde totaal 3 gulden en 25 grijpen en 2 grijpen. (De brouwer komt steeds geld lenen/ophalen voor brouwproducten). Idem zo Colne doen verven mijne heren tabbert cost 3 gulden en 18 grijpen. Idem mijn vrouwe (van Obbendorf) *eyn sijden gordelkijn cost 1 gulden en 7 grijpen.*

Rechts: Dan volgt nog een hele lijst met de jonkvrouwe Obbendorp op reis in Gulik en de wijnknecht die bestellingen brengt. De gulzenlapper (glazenier?) van lande van Herlen (Heerlen) krijgt 18 gr, Arnt jeger krijgt een betaling van de hofmeester van 3 gulden en 25 grijpen. *Idem dem halffen op genauen gegolden van Hentte zo lelair 13 gulden en 1 grijpen naher 2 gulden en 11 grijpen, air (zonder naam, Zille NN) 3 gulden en van Hennte zo lelayr. 2 gulden en 10 grijpen.* (Hennte/Heyn/Winant NN van lelayr is de Gulicker).

En hain ick bezalt Willem van Kreykenbeck/Kriekenbeek 182 gulden en nog meer (ridder en drost en rentmeester van Erkelenz), en Sybrecht hortmoleyen (Holtmeulen) 50 gulden en nog meer. Idem hain ich (heb ik) bezalt Sijbert van Herkenbusch (ook een ridder). Willem van Kriekenbeek/Baarle/Elmpt, Sijbert Holtmeulen en Sijbert van Herkenbosch werken alle drie als ridders voor de Hertog en de drost.

Conclusie 22: Hentte/Heyn/Wyncken) NN van Lelair de Gulicker koopt of ruilt iets (product of land) met parlemoer met Zille van Genauen in plaats van met goud. Verder betaalt Zille van genauen ook aan Hente van gen Lelair 13 gulden en 1 grijpen. Arnt de oude jeger ruilt het huys met Hen Jenken's (de jongere jager nemen we aan) zodat ingen Raetken overgaat van Arnt (van den Passche) naar Hen/Johan NN, van Poll?).

Blz. 8 den hoefsmid zonder naam, die later Reyner blijkt te heten, Arnt jeger (die van den Passche blijkt te heten) wordt genoemd en de jonge jeger (dat moet Hen/Jencken zijn) en hun paard beslagen en betaald aan de hoefsmid maar geen familienaam van de jonge jeger.

Blz. 9 heet Pennerije en Burkelrije (drank wijn uit Colne die Heijnken gaat halen in die stad, en bier). Der alde bode (Claesken) naar Erkelenz en van Monfort naar Colln gestuurd en de oude bode krijgt tevens nog een paar schoenen. Claesken Yzert (blijkbaar zijn achternaam) de bode naar Bergheym gestuurd en onkosten betaald voor zijn reizen, herberg, eten en drinken.

Op blz. 10 wordt Derick springs (achternaam van een bode of een knecht afkomstig uit Gulik) naar Rosendale (kasteel Hertog) gestuurd en 3 keer naar Aachen en Venlo waarvoor loon en onkosten worden betaald. Claesken (Yzert der alde bode) naar Nijmegen *gesand voor salme* en een andere keer voor hering met betaling onkosten en loon. Claesken reist van Obbendorf na in Erkelenz en hij krijgt *herberge, en drinkgeld* betaald. En de rijt-jeger Herman van Meken dat wilde zwijn gebracht voor 26 grijpen. Bij leveringen wordt de jeger (welke Arnt of Hen?) zu Ruremunde naar de markt gestuurd met 66 *swijn* voor 6 gulden en 6 grijpen. (Dat is weinig voor zoveel zwijnen/zwijntjes, controle doen). Willem van der weijden wordt met paard en wagen van kasteel zo *Colne gestuurd met hondert Rijnse gulden om wijn te halen en hij krijgt tevens een vergoeding voor paard en wagen en ijzeren (hoefijzers) 3*

gulden en 14 grijpen (Willem NN is boer op boerderij/leenhoeve onder de Weijen. Honderd gulden is een kapitaal bedrag). *Claesken de alde bode, brengt 'mijn vrouwe Obbendorf' naar Colne.*

Conclusie 23: Willem NN alias onder de weijen, van dit leengoed, doet taken voor de drost als vrachtrijder van wijn en hij krijgt loon voor de reis en de onkosten en yseren (hoefbeslag paarden) betaald.

Op blz. 11 wordt getimmerd en flink verbouwd op den hoff genauen met ijzerwerk, steigermateriaal, ramen en deuren, de schuur en de schapenstal met nieuwe *gehenge in den huys en nieuwe kramp/slot*. Planken en hout worden geleverd en verwerkt. Er wordt vele dagen werk verricht en betaald. Op de rechter zijde van 11 is beschreven: peynhout (vurenhout), lange en korte nagels, *gehenge schaffstal, gehenge huys, zelfde schure sijne kramp* (een slot).

Op blz. 12 komt Wyncken der radermaker van Echt de wagens en koetsen opknappen en 'schomelen en gestelle' repareren. De houten wielen van de kar worden beslagen met een nieuwe ijzeren band (verhitten ijzeren band) en de karren en koetsen worden gerepareerd. Op blz. 13 lezen we *dat Zille van genauen 39 malder roggen levert, hetgeen duidt op een ongesplitst en groot leengoed. Roesten/leengoed in Roosteren betaalt 19 malder, Slabbert betaalt 7 malder en Johan van Vrimersum betaalt dan 3 malder roggen.*

Opmerking:

Aan het aantal malder graan dat iemand betaalt, kun je de grootte inschatten van een leengoed of boerderij. Echter niet iedereen leverde het zelfde pallet producten als rogge, gerst, haver en tarwe met variaties in boekweit, spurrie en raapzaad etc. Je moet dus alle betalingen sommeren om een beeld te krijgen van de opbrengst van een boerderij.

Einde rekening Rycwinus onder de drost Johan Schellart van Obbendorf.

Conclusie 24: Dankzij al het zoekwerk weten we meer over het reilen en zeilen op het huijs Monfort en over de leengoederen Genauwen en in gen Lelyar en Onder de Weijen bij Posterholt en de pacht hof Voorhof/de Bight van het kasteel maar er zijn geen bewezen van Poll's gevonden bij Rycwinus. Vermoedens zijn er wel met name over Hen Jekkens/Jenckens de jager, mogelijk de grootvader van Jencken van Poll, geboren in 1465. (Hypothese).

Jaarrekeningen Schellart van Obbendorf

Achtergrond Johan Schellert

Johan 4 Schellart van Obbendorp, de oude, is drost en rentmeester (hofmeester wegen het Huys het Ambt, en magister curie) van Ambt Montfort van 1404 tot 1420, nadat hij voorheen drost van het Ambt Sittard was in Gulik. De familie Schellaert(z) van Obbendorf stamt uit Gulik en behoorde tot de Gulikse adel. Johan was gehuwd met Agnes van Vlodrop met de kinderen Johanna, Anna, Bella en Johan. In tweede huwelijk trouwde hij met Aleid van Gronsveld. Johan Schellart was een trouwe ridder en vriend van hertog Willem van Gelre en Gulik en zij waren voorheen beide gevangengenomen bij de 'kruistocht tegen de heidenen van Litouwen', waar de Hertog van Gelre en Gulik na gevangenneming als trotse ridder werd

vrijgekocht. De hertog van Gelre werd later ook gevangen genomen bij chicanen van Bourgondie, door de Hertog van Cleef: 80.000 gulden losgeld.

De volgende delen van Jaarrekeningen 1440-1446 met lacunes van 1420-1440, zijn van ridder, drost en rentmeester van de zoon Johan 5 Schellart van Obbendorf. Johan huwde Reinera van Meehr en hun kinderen zijn Reinhard en Frederick, de bewoner van het Stenenhuis in Vlodrop op de plaats van een oud kasteeltje met voorhof/boerderij van de familie van Vlodrop.

Jaarrekening Johan Schellart van Obbendorf

De volgende Jaarrekening 1404-1405 in het archief in Arnhem is no 3449 van drost en rentmeester Johan Schellart van Obbendorf, met 32 blz. tekst. De rekeningen van Obbendorf zijn: 1404-1420 en van de jonge Schellart van Obbendorf 1440-1446.

Archief no 3449: Tot blz.16 geen van Poll's wel ingen Lyllar en Genauwen.

Dan begint een nieuw deel tekst van mogelijk een andere schrijver over duizend vierhonderd en vijf: *dusent vierhondert en vuuff*. Op blz.17 is Derick Springs als bode weer onderweg en nu met een brief naar Millen. En dan weer naar Wachtendonk naar Vrederik van Genderdunck omdat de molen van Johan van Wesseem *hadde gebrant*.

Blz. 19 Willem tymerman werkt weer aan de (graan- en olie-) molens voor onderhoud. Weder capune van genauwen gegolden en duiven? voor 27 grijpen. Willem den leydekker werkt aan de capellen 4 dagen lang. (Capellen kan slaan op de kapel in het kasteel, maar ook op de kapel/kerk van het dorp Montfort). Er wordt gegraven aan de *greijnd* en er wordt ergens gewerkt met den *blaesebelge op dat huys*. (Bij de smid of bij de keuken?). Er wordt op blz. 20 dagen lang door 4 man in de gerden (garten, garden, tuin) gehouwen en den garde gezant in het huys. (Brandhout uit de boomgaard en houtwallen hakken?). Duizend leyen (voor het dak) worden geleverd voor 4 gulden en 8 grijpen.

Op blz. 21 Er moet gewerkt worden aan *het ijzerenwerk* van het kasteel resp. de gehenge, aan de vurste poortere, en aan het hang- en sluitwerk dit jaar. Zelfs C (honderd in bundel) schurnaygel zijn nodig en een *nuwen spade* is nodig. De *trap ander nederpoorte* vergt onderhoud evenals de toren met burckelrijen (drank, brouwerij?) en 25 preykel (dakleien), en de *andre trap van de graantoren met een halve steyger, en een vogel heeck* (draadraam vogelhek?), en een *halb van eyn molen yseren, aan het backhuys een halven bundel steygernayl*. Kortom renovatie van dak en voegwerk. Afwerken *met zwee blader en dry krempe*. Voor het *mayde (midden) huys dusent schurnegel anden nuwen sulce ylick voor in totaal (summa) 10 gulden en 30 grijpen en 3 bv*. Op de rechter pagina gaat de lijst materialen en benodigdheden voor het huys, de brouwerij, gehenge knechtkamer en kamerling kamer, werk aan de bruggen, de kamer van de Heer, de gehenge schaffstal (van de Bight/Bongardshof waarschijnlijk), en werk aan het backhuys.

Op blz. 22 vergt *idem an den perboem (aan de perenboom) op den dijck eyn par gehenge mit eyn kremppen onderhoud evenals onderhoud aan de molen van Halbeek (Echt, Nieuwstad)*. Er wordt gebruik gemaakt van *schurnayls, greyser nayls en steygernayls en groten nayls en een virdel dozen nagel*. Een *par bourgehenge, staerter, yseren damen in die koeken (keuken) zijn nodig: summa 15 gulden en 6 grijpen*.

Conclusie 25: Er wordt in de verschillende Jaarrekeningen met grote regelmaat door vaklui gerenoveerd en verbouwd op de Burcht en de grote zaal, de capel (kasteel of dorp?), de

keuken, het bakhuis en de daken, met onderhoud aan bruggen en poorten resp. het opknappen van de verschillende boerderijen en de molens in het Ambt Montfort.

Op de rechterpagina komt Rijnwijne door Geret van den Gelre met 2 wagenknecht, zijn wagen en *zwee pert* aan op het kasteel vanuit Erkelenz, Rijnwijn wordt betaald aan Coppert en zijn knecht. Summa 19 gulden en 5 grijpen.

Op blz. 23 worden lonen uitbetaald in geld: *21 grijpen voor Heijnken pertzemest (paardenmeester?), Crach portzener (poortenaar), Gijsken torenknecht (en graanknecht), Gerert van den hoaltze (achternaam of houtvester?), der alte (Claesken Yzert de bode), Heijn Werst (achternaam) van de reuver?, Heijn omd den Berck (achternaam), Emont kelner 10 gulden, Heijnken beckert (bakker) 6 gulden, Per (Peter) en Jacob waynknechte 12 grooten, der koch 8 gulden, die mayt (Billa ?) 7 gulden en 14 grijpen.*

Op de rechter blz. staat: Sijt sijn die somer kegelen (koegelen/kleding) van monffort allemaal in j ellen stof.

Wouter van parlir (paarlo?), idem Arnt borchman (functie ridder borgman / of achternaam), Siert van merst, Phulippe zo ruremunde, Willem der hane rolw. (bode?) zo Ruremunde, hern Dries kemerlinck (functie of achternaam?), Lentze der wert van Ruremunde, burkeluyck (brouwer of schenker), Mest? (meister?) van voesten, Rycwijnus (de schrijver en opsteller jaarrekening), Derick van ouers?, Johan van de swilne, Peurken schultijssse, der schultisse van de Nijerstat (scholtis van Nieuwstad, jurist), Heijncken van Besel (schultiss?), Thijs jeger (waar is Hen en Willem jeger?), Emont kelner, Godart koch (de kok), der roln? up der laick (bode functionaris op de Laak?), Willem kemerlinck, Geret van den Houltze, Bilken (functie Billa maigt), Heijncken van Vlodrop (functie scholtis) ook j ellen.

Op blz. 24 wordt vervolgd: *Dir sijn die geyne (tenue?) die de ander koegelen (kleding) hannt zo monffort up dat huys den enersten.* De lijst wijkt af van de vorige.

Reijnken/Heynken portener, Crach portener, Romken becker (de oude bakker onder Rabolt?), der alde (bode Claesken), Heyn van tricht wechter, Heyn kapelle, wechter, Jacob vuylkerk van ruremunde., Johan van den steyne, Willem, der jonge jeger (en Hen en Thijs?), Bude, Jacob wagenknecht, Per/Peter wagenknecht, die mayt (meid Bille), der bode van Nijerstat, de bode van Echt, der bode van der Brugge (Hoembergen), en Hen tymerman, allemaal j ellen : summa 19 cogelen ind eyn yrliche cogel 12 groten vz 7 gulden en 4 grooten. Daarna volgt rechts": Dit is die wynter cleydinge to monffort op der huys Wouter van pirlar, Arnt borgman, en dan passeert de hele reeks medewerkers nogmaals. De meeste familienamen ontbreken.

Blz. 25 herhaalt de lijst met winterkleding. Heyn dries wordt genoemd voor Johan van der steyn. Voorheen werd een Heyn van Besel genoemd: Heyn (Winand?) van Besel alias dries? (In Venlo en Besel was Johann Dries een Johann van Poll). Peurke(n) (elders Poerken genoemd) wordt nu schultijssse in den laak genoemd, en een bode van Besel is nieuw, evenals de meyst. Heyms van swalme, en der bode van Vlodrop. De blz. rechts somt nog een aantal posten over kleding tot en met de 'marschalksknecht', en de jonkvrouwe van Dalheym (heurder) betaalt 1 gulden.

Conclusie 26: Heyn dries wordt ook Heyn dries van Besel als scholtis van Besel genoemd en hij kan een Winand van Poll zijn zoals tijdgenoot Johann van Poll(e) alias Johan Dries in Besel, die uit Venlo afkomstig is schepen en boer in Venlo en Beesel.

Blz. 26 vermeldt uytgeven aen weyt (uitgaven in weyt/tarwe) en over dienstreizen een post van donderdag sint Jans bapt. Zu monffort und mijn genedig ind Evert daer bynne aldaere dat hij geffen hadde 3 malder, resp, zo Erklant gerechnet an gelde 35 malder weyts, an Wincken van Proye 10 malder, en Rycwijnus zijn reis zo Arnhem met Hennen van der Greyn p voir p weder verzeit (verteer elk?) 3 gulden.

Op blz. 27 uytgeven betaling in rogge/koren: Dezelfde Johan bapt. riedel zo monffort Evert/baert ??(bymd, beemd) etc. 7 malder rogge, Jonkvrouwe van Dalheym 6 malder rogge van eyne jair gulden, zo Wijssen van zween jair ytlicht 3 malder mijns here genedichen, Mitzgen korfmecher 1 malder dat he die korff up dar huys pleyt zo machen, en Jacob vuykerk gegen 3 malder van genedigen heer, en Claesken van heinsberch gegeven 10 malder rogge en Johan van deteren 4 malder molen van halber/Halbeek en die mijne broder van Ruremunde (klooster) mijne 5 malder. Verder nog betalingen voor loon in rogge aan het personeel van de drost 4 of 5 of 6 malder rogge (om brood te bakken). Blz. 27 rechts: Dit is bijsgenen aen enen: Dezelfde riedel als bij rogge maar nu beter leesbaar: had Evert bynen der zijt aan an hauert lij malder enen. (Enen is volgens archief van de stad Venlo: slechte haver)

Blz. 28 rechts meldt: Dit is opburen en uytgeven van Johan Schellart van Obbendorf, Opbueren an roggen van der molen van Echt na beleyf der zijt 15 malder rogge. Dan volgen posten van innen geld, 73 gulden vaert bymd, betaling op margretendag, en loon van Claesken en Derick springs (boden) 14 grijpen. Derick wordt naar Borne gesant. Die (z)tymmeringe, die gebeurt is binnen het Ambt door Maes decker van Echt zo Monffert geweest met zwen (2) knechten dat is Henken van Echt en Derick kurklurks?, und Hanne gedorsen op den nulle stalle end op den backhuys 21 dage lanck met elyken knecht 5 grijpen per dag. Tot slot wordt Rijnse wijn vanuit Colne aangevoerd en betaald met 34 gulden. Weder Geret loan 3 gulden en 15 grijpen. Namens de greue (graaf) en de kamer sijn geselle gesneden plancke aan der kerk van Echt 7 dage loan 2 gulden en 6 grijpen en nog een post cost van 4 grijpen 1 gulden en 24 grijpen. In een andere post blijkt Crach poortere Reijnke te heten. Gers/Gerit van den houlze, torenknecht en andere bekende kasteel medewerkers krijgen loon uitbetaald in totaal 8 gulden en 2 grijpen en 3 bv/lv.

Blz. 30: Dit is dytgene aan Corne bijnen vurs. Zijn den yrsten douvetil in den Brament und mijn genedigen heer heb zo monffert angaen dat ament effen, end blyf alda des vrijdags dat hev geffen had end had bynnd den zijt an weyt 2 malder weyt. Dan volgt rogge en spurrie als loon betaald aan personeel .

Op blz. 31 lijkt een eindafrekening te staan: Omnibus compurar roomperfar und manor debens Schelart de Obbendorp de omnibus officias.....een groot bedrag in gulden.... goed en een schuld aan de heer/mijnen heren.. malder en .... spijnt werts in roggen, enen en gersten. Afgehoord door Willem de Broekhuizen, Johan de Wijenhorst, Godfried van Bongart en Symon de Druven en Elbert de Eyke: als ik het goed heb ridders, drosten en financiële ambtenaren namens de Hertog van Gelre. Blz. 32 lege achterkant,

Conclusie 27: Grote delen van de jaarrekening van Johan Schellart van Obbendorf ontbreken zoals inkomsten van rechten, cijnzen/thijnsen, heergewaden, inkomsten uit bos en hout, veen en beemd maar ook inkomsten in natura vanuit de dorpen en vanuit de boerderijen/leengoederen.

Jaarrekening van Johan Schellart van Obbendorf

Archief no rekening 3467 met 26 blz. en 3468 1 blz.

Blz. 2 Opbuieren opsomming betalingen dorpen. Blz. 2 vervolg tienden dorpen en bij enkele posten cijn derde (tienden) vur pastoir, en de toll, de molenrechten, de weegrechten en de betalingen van de gruyt.

Blz. 3 *Idem hebbe ich gessen en gebruyken tot monfort op den huysse binnen den vurschr. jaer van mijne genedigen here weite 43 malder hnf weitz dat malder 2 gulden etc.* Dan volgen inkomsten/gebeurt *Erkelenz en de opbrengst gebeurt van rogge. En dan hebbe ich gebeurt in rogge de tiend van dorpen. Van verkochte capunen van dorpen: summa 156 guldens is gebeurt.* De schrijver probeert hoofdletters op de pagina op te vrolijken met versieringen. Is dit dezelfde schrijver als onder Rabolt van Brempt?. Zo lijkt het wel.

Blz. 4 Opbrengst broeken/breuken/tienden dye genallen? en gebroeder van keesenijnck/Kessenich tot Vlodrop voor een griend 200 Rijsche guldens. Rechts op de blz. betalen individuele mensen uit Besel resp. Swalmen en Vlodrop bedragen in *geld to cynen rechten bijv. Idem Boersken ij v mr met een streepje erboven. Een bedrag (in grepen of grijpen?)* voor een perceel grond als tiende.

Blz. 6 Lynne en Berge zo eyne rechte: Lynne: Idem Goessen 5 (v) mr streepje erboven. Idem Derick van wessem en Walter van der ferwen. Dezelfde bedragen 5 mr/grijpen? betalen in Berge: Idem Jacob bux resp. Henne van hauart (achternaam of hobert?) , Ercken bachuyss (een achternaam die enkele heurders later dragen), Willem kadelhaenen (?), en Heyncken tymerman. In Monfort: Idem Claes poerter, Encken kaepken, en Kupken allemaal hetzelfde bedrag van 5 grijpen.

Blz. 7 Echt: *Idem Heyncken groten, Heynken roghsken, Polken van pete (Wat is dit? Een Peter van Poll?), Gadert scherre (scheerder of Scheres?), Claes scheper (schaapherder), Erken van berkelaer, Derick voerke, Helma/hma tant (H met streep erdoor, en streepje op de a), idem Muysken 5 grijpen.* De tekst zegt: de grepen met streep erboven van Echt. Bij Nyestadt staat: *Idem bij Johan Querck scholtisser Neyerstadt als kop: Emken gaden en Heyn beerkens , der selve noch 5 mit halff die also geropouyert sijn.*

Een voornaam Polken is onbekend: Echter van Poll in spreektaal kennen we als Pollen, en als verkleinwoord Polken of Polke, voor van Pol/Poll/Polle komt vaker voor.

Conclusie 28: Polken van pete in Echt, die cynzen betaalt, is mogelijk een Peter van Poll, in Putbroek, 't Hinge of Dielgaert.

Blz. 8 Opbeuren van schettingen: Echt en Besel C gulden (50), Vlodrop 40, Postert end tot Berge 40 gulden en Lynne 20, en vur der brugge (Rura) end tot Ruremunde 20 gulden. Gevolgd door schettingen *wagengelde und brouken/tienden*'. Idem Erkelenz.

Rechts: Kop met Schellartz van Obbendorp ritters etc en de aanhef begint met een *versierde letter I Idem inden ysrtten haur due blenen mijn lene then gnaden mich in mynre Rekenschappen schuldig, ... myne ampts .... En idem den vaughts van Ruremunde, en het bezoek van de hertog met vrunden van Venlo aan Monfort...en .bezoek van de myne genedige hts (Hertog) in Ruremunde in het huys van Willem Kelleners aldaar verdaen.*

Mogelijk is Willem Kellenaars een functionaris scholtis? werkzaam in Roermond of de uitbater van het leen, huis de Behr. Kelleners is een achternaam (die in Montfort voorkomt in 1582, Schepenbank). Tot nu toe was ene Willem kellenaar, dienaar van de drost..

Blz. 9: *De gnaden here hertog met vrunden van Venlo tot Monfert. En seine vrunden van Ruremunde tot Monfort dags na Kilian.* En dan naar Echt.

Rechts blz. 9 Bodeloon Knape met 1 perd gezonden tot mynstenn gnaden tot Arnhem. Gerit van holt met pert gesant naar Arnhem opgen Tolhuys voor meerdaagse reis en verteer. En dat gaat maar door met het sturen van boden naar Erkelenz, Ruremunde naar Arnhem etc.

Blz. 9: Kosten dit jaar gemaakt: 1 tonnen hoppe en 2 kan tanken kosten 1 gulden, idem den gemeynen lanlurden... an kantaurskesen.. 4 gulden en 27 grijpen, *dat hoube in dye schuyre van de mirde lantwagen etc. 3 gulden en 21 grijpen, idem hebn gehad die gesellen en barden die die lude inden beenden twege schuirken* 1 gulden en 30 grijpen. En dan volgt nog meer hopen en hopen.

Blz. 10: Een vergelijkbare tekst kosten gemaakt van blz. 9. Rechts: *Idem heeft Hemel geruindt gehad Aan den bergh ome der berghend aal ome op de dyken ind moesgaard eind eerde gebeurt op den dyke tusschen twee staerkaeten (stanketsels) tsame 48 dage en de 8 dagen loon, 2 gulden en 24 grijpen. En werck en cost worden vergoed aan vurschr, Hemel. En de tuin ome die bergh gegolden, en getuynt werdt mit holt ..en in elk hoeken, 8 gulden en 30 grijpen.* Het lijken werkzaamheden bij huys Montfort en de boerderij met dijk aan de tuinen resp. de moestuin.

Blz 11: Tymeringe met Verbouwing en renovatie aan boerderijen en molens.

Idem heeft Erken ...timmert....kan blz. niet lezen omdat het beeld wazig is in de scan.

Holtplancken: *Leen berden benodigt holt en plancken voor de dakconstructie met leyen.*

Leyendecker: *idem heeft meister Engel leyendecker die hallen op den huys gelegd en vastgezet. Met werck aan de schure en arbeid in materialen zoals leyen, en negel.*

Blz 12: dit is dat... genedigen heer...heeft gekost.

De Grevenhof

Idem heft Budel/Bude met Heijncke van Vught aender schuren op den haufe wat gesack ind der schurr dae int goet ander peilingen gemaakt 4 dage den knecht des daghs te loon 8 grijpen en make 23 groet.

Idem Leen berden des dags vur loen kost 18 grijpen, make 54 grijpen. Idem Budel loen, Idem heeft Mensken/Monsken gedeckt met Hennes die die hem op de end gestot en gedempt op de schuyre in de ander stellingen end huse 4 dage den meister des daghts te loen 8 grijpen en de knecht des dags 4 grijpen tsame 48 grijpen. Met Leen berden den cost. Aldaer gegolden 5 schauven en ook nog 1C dus 100 staecknegel vur 6 grijpen.

Der hoff van Breydenwech

Idem et is tweten dat der hoff Breydenwech verbrant waere in den veeden ind light woest so daarne nyet den getymert en heeft mit der burg haefe lant is vasten all ome den luden verpest.

De molen van Echt

Idem heeft Bude(l) met Jacob van den Brouk (achternaam) end Heynen paepen (achternaam) ander vurschr, maken getymert ander vurschr. molen en ander ook in de ouen molen karde end vort al dat geschoffelt en gemaekt 5 dage end de twee knechten make 1

gulden en 40 grijpen. Dan volgt nog een heel epistel over alle werkzaamheden, dagen werk, loon, materialen en de Summa bouwkosten 9 gulden en 36 grijpen.

Blz. 13: De molen van Halbeek waar Bude(l) en Jacob van den Brouck weer aan het werk zijn. Ook aan de molen van Nyerstadt wordt gewerkt door *Jan van Custen, Budel met Heynen paepen evenals Leen berden de leyendecker.* Rechts: *Lijst van de smid Kersken smyet van Echt opt huys gemaekt heeft aan ijserswerk. Varierend van doorgehenge in den graefhaue/Gravenhof, houtnegel aan der brugge, aan dat kamerken der bottelryen, in der kouken 1 lepel, ander trappen, cijn kellen gebanden in der kerken, gehad an der schuyre end stellingen, en den becker sijn kast ermacht.*

Blz. 14 *Ketelbeuer, was der ketelbeur van Ruremunde to Monfort met werk in de keuken en in het backhuys. Slotenmaker: Idem meister Henrich sloetmeker an sijne sloet aen die poerte 8 grijpen aan de nederpoort.*

Gelaesmaeker/glazener: Vrijma glaesmaeker van Nyestadt to Monfort om glaes te maken in de capelle in den sale, inder kouken end vourt al ame, met 8 dagen werk en cost en inwoning: 5 gulden en 30 grijpen.

Blz. 15: Winterkleding: *Dit sijn de wynter cogelen des gesynte tot monfort op den huys die jars vurschr.: Wynter cogelen (kleding).*

Idem Thonijs borgreue, Thonijss scholtis, Gerijt van holt/hout, Jacop moetsel, Jennesken (Welke?, de jager Jennesken/Hen van Poll?), Kappijn, Reynken moetsel (die naam Moetsel/Moitzell/Mutzel blijft in Monfort voorkomen bij hulders en scholt), Loenss, Pollart, Peter Kaicks (Kockx), Derick van den dufhuys (opgen Douves, een Pollart?), Konaart, Geert becker, Heyncken /Bude tymerman, Kuxken/Kupken, Symon, twe wagenknecht, dy drie poortener, drie wechter, die maight, tsame 28 personen/personen met een aantekening voor winterkleding regelen: gruene stof. Voor- en of achternamen dienaren zijn allemaal maar half ingevuld.

Conclusie 29: Er is bij Johan Schellart al een boerderij Dufhuys (Duyfhuys) die of in Montfort (ghen Douves) of in Beek/ Bracht ligt. Het aantal jagers is verwarrend: opvolgers Arnt van den Passche en Hen/Jenneken NN (van Poll?): Thijss NN, Wilhem NN, en Heyncken NN en wie van de drie is Pauwels?.

Blz. 15 rechts: Met kosten van (part time) dienaren in de dorpen zoals de scholt/scholat van Ruremunde, Nyerstadt en Echt en de barde (en omroeper) van alle dorpen van het Ampt, de Degelop richter in Swalmen, Idem Benne vorsten. Idem Engel leyendecker, met ook hier de opmerking regelen winterkleding. Idem nog gehad Duerk palen tot desen vurschr. regelen.

Blz. 16 volgt de hele lijst dienaren op het kasteel nogmaals maar nu toegesneden op de kosten winterkleding. Tevens volgt de lijst dienaren in de dorpen met kosten winterkleding. Opvallend is dat de dienaren in de dorpen zonder voornaam en achternaam blijven. Op blz. 16 volgt de lijst dienaren van blz. 15 nogmaals. Jenneken heet nu Jennes. Rechts is een lijst op genomen met torenknecht Derick en Leenart, poorter Heldt/Heijnken, Jan en Claes, wechter Dederic, Jan en Kupken/Kaepken, wagenknecht Willem en Hen.

Blz. 17: Herhaling lijst dienaren maar nu met somer regelen op den huysse. En de lijst knechten op het kasteel. Het zelfde verhaal geldt voor dienaren in de dorpen.

Blz. 18: Reincken Moetsel de bode wordt naar Echt en Nyersstadt gestuurd. Rechts: Exordinarie : *berichten over minnebroeders van Ruremunde, Kaepkens wijne van*

Ruremunde ome sackdeuk dair man seck auf gemerkt heeft, en berichte over zaken die dienaren en relaties ontvangen.

Blz 19: 3 regels tekst Summa bedragen.

Blz. 20: *Opbeuren aan werte, van Echt, Lynne, hoff Breidenwege, Ruremunde van kiggenweerde, van Hoembergen en Erklenz. Rechts : Uytgeven van werte.* Een aantal posten maar geen van Poll's en geen relevante boerderijen.

Blz. 21: *Opbeuren van rogge van enkele dorpen zonder namen boeren. Opbeuren van molens Opbeuren van rogge van toenden/tienden. Geen namen boeren. Rechts: Greve hoave Sint Joest 11 malder rogge, van hoff en lande van Breidenwegh 13 malder en der hoff verbrant, hoove op den lelar 6 malder.* Geen namen van boeren en andere hoven. De hoff Breidenweg was in oorlog/veeden verbrand.

Blz. 22 Uytgeven aan rogghe; geen namen.

Blz. 23: *Ophoven aan gersten: geen namen. Opboven van eenen van pacht: Dorpen maar geen namen en boerderijen.*

Blz. 24 *Opbeuren van enen van haveren: Greve hof 11 malder enen, van de haefne op den lelair 6 malder, hoff Breidenwege 17 malder en 4 vatt. Uytgeven aan enen: geen namen.*

Blz. 25 *Opbeuren aan capunen. Uytgeven aan hoenderen; Geen namen en geen boeren, wel van dorpen.*

Blz. 26 *Opbeuren van haan en eyen. Een zestal regels zonder namen, blz. 27 leeg.*

Conclusie 30: Voornamen zijn er genoeg gevonden. Achternamen ontbreken vaak en omdat er nauwelijks boeren en hulders genoemd worden en onduidelijkheden over de jagers met o.a. teksthiaten in de Jaarrekeningen Ambt Montfort, zijn er ook (nog) geen van Poll's gevonden.

Wandeling naar Rozendaal en Erks, Mofert mien dorpk

Jaarrekeningen Johan Hillen

Daarna volgen Jaarrekeningen van Johan Hillen/Hyllen, rentmeester van Ambt Montfort en Erkelenz van 1453-1456 met 7 blz. Op de omslag staat: *Rentmz mofort en erklenz. De tekst leest niet gemakkelijk in klein geschreven tekst. In de inleiding blz. 2 lezen we: Dit ys rekeninge mijne Johann hyllen rentmeester tot monfor en erklenz alle opbueren... gebeurt hebbe.... en uitgaven.. onder gezag van Obbendorf...droszt...opden sevent? dach .. inden mey 1453 .. etc. Blz. 4 rept over zaken drost, de knecht van monfort en de keuken, en holt op het huys.*

Blz. 5: meldt *den Keytelboyer* (de brouwketel?), en de keuken. Geldbedragen zijn in gulden en heller.

Blz. 6: in een ander schrift: Het verschil in inkomsten en uitgaven blijft *mijn genedige heer schuldig v5lqqv (570?) en v 5 heller.*

Onder supervisie is de jaarrekening afgehoord door Willem van Vlodrop, voogd van Ruremunde, Theodorus de Oest, marschalcs?, Theodorus de Hooft mgr Colne, cameraris, etc. Het betreft klein geschreven tekst, slecht leesbaar en slechts een stukje van de jaarrekening.

Conclusie 31: In de jaarrekening van Johan Hillen met slechts 7 blz. geen van Poll's en geen nieuws over leengoederen/boerderijen.

Jaarrekeningen van Willem van Vlodrop

Na drost Schellart van Obbendorf begint het tijdperk van de drosten van Vlodrop in Ambt Montfort: Eerst komt Willem van Vlodrop als ridder, erfvoogd van Roermond en drost en rentmeester van Ambt Montfort ten tonele 1457-1468, met tijdelijke ondersteuning van

Henrick Snijwint van Heinsberg, als rentmeester van Ambt Montfort 1462-1464 en mogelijk volgende jaren toen Henrick Snijwint tevens schout /richter van Montfort was. De functionarissen van Vlodrop en Snijwint treden ook op als eigenaar of hulder van meerdere leengoederen in Ambt Montfort: Van Vlodrop met de leengoederen van opgen Ouwen en ingen Dielgart, die ook al bij Schellart van Obbendorf in leen waren, en Snijwint met leengoederen in Linne, Roosteren en Besel?.

In de jaarrekening Willem van Vlodrop 1469-1470 archief no 1747 staat informatie waar we uit putten.

Bij inkomsten in rogge en haver op blz. 004 betaalt *det Grevenhof 12 malder en 4 vatt, van de Ruelaart 8 malder en de hofe Breijdenwegh van Seger Kremer 13 malder. Wilhem van gen Lelar betaalt van sijn heur 6 malder en 8 vatt.*

Toelichting

De hof Rulaert was een deel van het grote oude leengoed ingen Lelair dat als leengoed kleiner werd gemaakt en de losse akkerbouw velden werden dan los verpacht. Mogelijk is de naam Rulaert of Rulant afkomstig een pachter van Rulant.

Bij leengoederen werd er vaak nog akkergrond en weiland bijgehuurd als er arbeidskracht aanwezig was of als er te weinig weide-en hooiland was zoals bij Ingen Lelair en Breidenwegh. Dat werd dan gepacht in de Weerd in Linne (weide-hooiland) en akkerland in het Craeveld of in de Struycken.

De familie Kremer was afkomstig uit Gulik en was als hulder en boer actief in Ambt Montfort o.a. opde hoff Breidenwegh.

Op blz. 8 lezen we bij opbrengst van *Wercken: idem Willem van Paerlo, scholtis Baerle/Paarlo, scholtis te Monffort na rolle singe sijnere rekenschap hier bij gelacht, gebeurt 33 gulden en 20 ?. Idem Derick Geven?, scholtis tot Echt.*

Bij uitgaven lezen we loon wagenknecht resp. loon *wagtknegt* maar ook rekening *hoy to Cleynen* wordt vergoed. In een passage elders is ook hoy geleverd door *det Grevenhoff* alsof deze twee boerderijen Cleyn Ouwen en Schrevenhof op de burcht de huisleveranciers zijn.

Conclusie 32: Behalve de genoemde boerderijen ingen Lelar, Grevenhof en Breidenwegh wordt de hof Cleynen en de Rulaerd genoemd. De hof Cleynen interpreteren we al Cleyn Ouwen en de hof Rulaert als hof zonder boerderij naast leengoed ingen Lelair. Cleyn Ouwen en Gravenhof leveren hoy aan de drost voor de paarden van het kasteel. In de Weerd resp. in het Craeveld in Linne werd weide-hooiland en akkerland bij gepacht door leengoederen.

Op blz.10 komen de werkzaamheden aan het kasteel aan de orde: idem Johan de glaesmaker 14 gulden, Symon holtsnijder en gezel 20 gulden, der mauer (metselaar) Geert en zijn knecht met kost en inwoning 17 gulden, en Hendrik de leyendecker met zijn knecht met kosten inwoning 31 gulden. Han van Oell heeft *getuynt en gebatt* aan de waterpartijen.

Meyster Johan Valck heeft met zijn knecht *der kalck beslagen* (cementspecie stucwerk) *en den moeren gemaakt aan der nederen poorten en vervt onder werck* voor 35 gulden.

Idem heeft Peter van ghen Lelar *Gaiiff den timmerman geholpen tot Monffort aan der nije saale kerbbe roepen end am den paket, end auch toe den molen too scheyfelen booke en tot Monffort op ten Huyse beveyt gemaakt sijn.*

Blijkbaar is Peter van ghen lelar handig want hij levert hout en planken (uit de Heerenbosch neem ik aan) en hij helpt de timmerman met de vloer in de zaal. Zelfs helpt Peter van ghen lelar de timmerman met het onderhoud aan de molen van Halbeek in Echt/Nijestadt. Overigens krijgt Peter van ghen lelar later ook loon uitbetaald. Hout werd uit de omgeving geleverd uit de Heerenbosch nabij leengoed ingen Lyllaer.

Conclusie 32: Peter van gehn lelar is een alias voor Peter NN en hij woont en werkt als zoon of knecht van Heyn NN op leengoed ingen Lyllair in het Linnerveld. Hij is handig, levert hout (en zaagt mogelijk planken als houtzager) en helpt de timmerman met grote klussen op het kasteel en bij de molens. Voor zijn werk krijgt hij loon betaald. Na knecht Enken NN van gen Lelair (voermencken en bode) is ook Jan van gehn Lelair in verschillende rollen actief als hulp timmerman en zoon of knecht van Hent van ghen Lelair.

Jaarrekeningen Hendrick Snijwint rentmeester Monfort en Erklenz 1471-1472

Blz. 2 van archief no 4385 vermeldt Opbeuren van holt voor capell Ruremunde en inkomsten van land, beemd en broeken en hout dat is uitgegeven: 'van de brugge tot panhedell 18 alb', den bouwman tot poll (naam boer op leengoed onbekend) 2 gulden en 18 alb. Panhedell is Poll en Panheel aan de Maas.

Blz. 3 vermeldt to cynz rigter (scholtis?) Lynne: Bautzen/Dautzen Stokhoms/Stokhems, 2 bmv/vmv boogje, Johan Heilwigs van Monfort 1 eenheid (de familie Helwegen in Montfort), en Simon de papen (kapelaan kasteel?) 1 eenheid. En in Berge: Engelken van Vlodrop (die we later ook als boer kennen in Linne in de weerd) 1 vmv boogje, Tysken Johan's son van Berge (Berg of Monfort Cleyn Ouwen?), Tijsken jeger zoon van Johan (van Poll?), Hen Bijlen, Jencken Peerbooms, Claesken Peerbooms, en Johan Myler. In Postert vinden we Geyl/Giel Kalmbart en Hen Scholle (achternaam onbekend in postert) beiden 1 vmv boogje, en blz. 3 gaat over Besell. In Montfort is geen broek en hout uitgegeven dus ook geen namen om te betalen.

In de volgende blz'en van de rekening tot en met 9. Er zijn geen lijsten van betalingen rechten/cijnze etc, per dorp of overzichten leengoederen of boerderijen. In de bijlage archief no 4386 met 2 stukken: Een paar posten van een rekening en een verklaring van Arnold hertog van Gelre en Gulik, dat Snijwind wordt aangesteld als scholtz/schout van drostambt Monfort. Snijwint was ook al rentmeester. En hulder.

Conclusie 33: Er zijn geen van Poll's met familienaam gevonden in deze gedeeltelijke rekening. Wel bouwland in Poll aan de Maas.

Volgende jaarrekening van Willem van Vlodrop 1462-1463.

Dan volgt rentmeester Snijwint hem tijdelijk op. En daarna vaart Willem van Vlodrop voort als drost en rentmeester 1473-1474, 1474-1475 en 1476-1486 archief no 4386 en volgende nummers. Tot slot volgt 1491-1496 van Willem van Vlodrop en zijn vrouw Cecilia van Hamel. Willem van Vlodrop is pas na de ruwe periode van Robert van der Marck en van Gressenich etc. opgevolgd door zijn neef Willem. Deze Willem van Vlodrop is heer van Leuth in België en Daelenbroek in MelickHerkenbosch. Na Willem van Vlodrop ervoogd, volgt de rentmeester/drost van Gressenich, van 1528-1531 zijn neef Willem van Vlodrop als drost en rentmeester op in Ambt Montfort.

Archief no 4386 met 13 blz. tekst: Blz. 2 Rekeninge van Willem van Vlodrop, erfvaugt/erfvoogd tot Ruremunde, Drossertt en Amptman/ambtman tot Monfort.... in opdracht van wijlen Arnold, hertog van Gelre met nog een heleboel extra tekst, die nu niet relevant is. Op blz. 3 staat onder Ontvangt erft van Crymynelen panken als van dootslagen Mart dresser schorken vrouwen nog dreygementen staat of .... Blijkbaar een echte crimineel... lijf en goet verbeurt.

Tot Monfort is regbank alhier in hun hoofd bewijssen halen tot Ruremunde, Dus is binnen dag tijt des rekeninge geen nummeren panken gevallen dat tot kampf van den vurschr. Drosst komen sij, met nog enkele frivool geschreven hoofdletters daarna.

Tot Elmpt: Van vange? van Elmpt die totter doot ter geguetst? hadde twee gesellen geboeders van den lande van Dalem geheeten Natvlot en Jan sijn broeder.... Geen leuke erfenis voor de drost om deze 'schorken' over te nemen.

Willem van Vlodrop vervolg

Willem de erfvaught levert rekeningen van 1473 tot 1496 met rekeningen van 1473-1474, 1474-1475, en 1476-1486. De laatste rekening van Vlodrop 1491-1496 vond plaats onder regie van Cecilea van Hamel van Elderen, die na de dood van Willem van Vlodrop het Ambt tijdelijk bediende. De Bourgondische bezettingen waren van 1473-1477 en van 1480-1492. Bij afwezigheid van de Hertog was de graaf Frederik van Meurs zijn stadhouder/mijn vrund de oude Frits bijzonder geliefd in het Overkwartier, dat hij bestuurde bij afwezigheid van de Hertog, die gevangen zat in Bourgondie.

Archief no 4390 van Wilhem van Vlodrop met 67 blz. tekst, met de keurige omslag: Rekenschap van den Ampt van Montfort (Montfort voor de eerste keer met een t!), blz. 2 leeg, blz.3 Anno uitgaent 13 Margriet doorgehaald, anno 92-93.

Blz. 4 "Dit is de rekeningen van Wilhem van Vlodrop erfvaugt tot Ruremunde en drosst en rentmeester van Mofert en van Erkelenz van Opborenen Uitgaven als ich opgebeurt ende uitgegeven heb van wege en in behoeff der Hegebach durluchtige fursste Hertoge van Gelre en Gulich, grave van Zutphen mijn genedige aloch hefft ich aengand op St. Margriet daen int jaer auff dusent vierhondert en 92. In een quickscan naar van Poll's in deze rekening.

Blz. 5 Rogge, Montfort pacht Rulent 6 malder rogge. En pagina 8 Gerste: door den jongen (Gaert blijkt) Vercken boer op den Grevenhoff 6 vat gerste, door Thijs/phs van de Herts 4 vat, blijft nog aan mijn opboen jC 19 malder en 4 vat.

Blz . 9 Enen: van de Rulant 1 malder. Van de griend to poll 17 malder. Van hauen (heel veel, van genauwen?) 72 malder. Blz. 10 Opbrengst brouke o.a. de Horst in Echt 20 grijpen.

Conclusie 34: Geen van Poll genoemd in deze Jaarrekening. De jonge Vercken is in 1492-1493 hulder of boer op den Grevenhoff. De familie Vercken met rigters/scholtissen in het land van Horn, uit de stad Ruremunde treedt vaker op als hulder en of boer.

Blz.11: Uitgeve: brieff schuldig mijn genedige..., cost wachtknecht..., Johan Schellart van Obendorp van schattingen de Ampts vurschr, nae vermogen sijne bourse 75 gulden en 20 f. Betalinge personeel (gesyns) behalve twee wagenknechts 32 gulden. Betalinge cleyding personeel behalve twee wagenknecht 82 Rijsche? gulden en 7f.

Blz.12 Geen van Poll en geen boerderijen maar personeel. Rechts: Bij de Vloet is er een probleem met het hoy van de beemd, en de torenknecht en zijn geselle dat sij dat wail sullen graven van 8 voet wijd en opten harden/garden gront vor 6 gulden en 2 alb. (Hooi in garden bedorven door de Vloet en afvoergeul door de torenknecht gegraven).

Op den Greven hoff: *Mathis herms (dakdekker) en Petken (Peterken) en Jost gerden (tymerman) en latte gehouwen die schuyre daer net gelat en getuynt 22 dage ad 3 pl/gr? en Herms gedeckt drie dach, ..behalen sijn coste en die gerden latte 4 wage (stro) geveurt en 8 gr door Jennes arntz (familienaam) der halffe gebeurt etc.* Er is weer gewerkt aan de tuin/afrastering van Grevenhoff. *Wat het hoy en de verv en hem, schevessen en macke (reparaties?)* wordt bedoeld is een raadsel.

Heb ich van Monfort nar Rijngbergh van den Herrick Houthe? van mijnss Ampts wege mit vrunde der stat van Ruremunde om mij Ampten dat lant helpen te beschudde/ end 4 reistige knecht mit 4 reisigen perden gesant tot Erklentz die mit anden der stat vrunde neder gelegen sijn en gevange worden/ hun perd en harnasse achter gelaten/ en dtemt 4 jaarlanck gevenckelijk gehalden sijn en thoe manange altyt tot Rijngberge doch tot Monfort baur luyrk die vurschr. tyt 3 gulden en die meesste tyt inder sterk/steek gelaten.

Die vurschr, 4 perd geven die vyand 3 gebuyt. Dat wiste herte velt cijn grauw sold voir 60 onkx(Rijnsche? Gulden/ phvkont? Pert voir 35 onke gulden Jenneke mijnss. Jongke knecht sijn poot/port voir 41 onke gulden ad 30 gl etc etc. Gevangen genomen vrunden/ridders moeten worden opgehaald na betaling losgeld en voor cost. Dat wordt geregeld vanuit Ambt Monfort door vrunden in Ruremunde en knechten van de drost.

Conclusie 35: Er wordt door de dakdekker Mathis Herms met stro gedeckt op de schuur van Greevenhoff en de tymerman zorgt voor latten op het dak en hij tuynt de garten terwijl de halffen Jennes artzn 4 wagens stro aanlevert. Vanuit Ambt Montfort wordt door *de drost en vrund* gezorgd voor het loskopen en afhalen van de gevangen genomen ridders en knechten in Rijngbergh.

Blz. 13 Tymeringe Moele van Echt, heeft Dirken mingeler (achternaam) den tymerman van Mofert (Mathis Herms) geholpen 7 dage end Jan vanbrugge/panbrugge (achternaam) hem ouch geholpen 7 dage en Helm meemers hem daar aan geholpen 7 dach elke dage vur cost en loon, 5 gulden en 3 pl/sl. En verder nog klussen zoals ijseren werk gerost aan de molen Halbeek en macken styll gestanden.

Blz. 14 Nijestat molen onderhoud. Nijssen den gelaesmaket komt in Monfort op het kasteel weer nieuw glas zetten en den saal by den altaar en wel met 5 pont glass/glaes.

Blz. 15 Boden en knechten gestuurd. Blz. 16 Geen echte tekst: doordruk pagina.

Blz. 17 Anno uitgaen margriete (dag) Verder geen tekst. Blz. 18 begint de hele riedel opnieuw: Dit is Rekeninge van Willem van Vlodrop, erfvaugt van Ruremunde en drossart ende rentmeester des Ampt Monfort etc etc. dan volgen posten zoals wagengeld en schattinge gebeurt en van den rentmeester gebeurt.

Blz.19 Van enkele dorpen tienden gebeurt zoals de hoy tiend en de geleid tiend van Vlodrop, Roosteren en de toll van Monfort etc. De opbrengst tienden volmolen van Halbeek hakt erin Tiend molen 21 gulden,

Blz. 20: Inkomsten andere dorpen. Hof Breidenweg 7 gulden, wagen to Ruremunde (weeggeld) 27 gulden, de gemeynte Besel gebeurt 1 gulden en nog een gulden.

Blz. 21: *Op den Greven hoff dit jair afgedaan 2 vercken stuck galt der sij kleyn waer 23 f. Ind thussen beid/teid 7 broek/ sraap (raapzaad voor olie) affgedaan stuck galt 12 f. En die rueben (stoppelknollen) in sijn daer mit gewas toe mey gestaan 2 cluy 8 pont mitt lamp willen ad cluy 2 gulden en 18 f. etc. Van ons courmark van Vlodrop van guet to Nuynhem van ons Peetke/Peter gebeurt 9 gulden.*

Rechts: *Bewijs van kaern in den yerste weyt, Become jairlig tot Monfort 53 malder en 4 vatt weitz des guet wedrom? off aen den Joffr, van Daelheym 4 malder end van lant Geert van den broeck huss had dat die Maass elberg heeft 9 rap, end van den hoff ter Broek tusen/tussen die Maas etc etc.*

Blz. 22: *Rogge, aan pacht molen van Echt etc, en tienden Roosteren en Nyerstat, Joffr. van Daelheym van de Carthuys, Lemken molenaar gepand, Willem van Vrymersum met het gericht van Echt met hem anerkant darum hem korten rogge. Rechts Op den Greve hoff dit jair gehad 3 malder en 3 cop boekweitz is 4 gulden en 14 .f. 1 ourt?. Gerste: Boer de jonge Vercken op greven hoff 9 vatt.*

Blz. 23: *Euen. Pacht van de grein tot poll 17 malder. Dat guet Willem aff aen den Carthuysen 3 malder, en den Rulant 2 malder: Rechts Hoenre: geen namen van boeren.*

Blz. 24: *Ontvangst van brouke: An den yrste van de Betz/Oetz pijll (achternaam) scholtis tot Monfort nae inhalt sijn rekenschap hierbij gelacht 18 grijpen en 15 bewing? En nog wat. Van Gaert in ghen Horst scholtis tot Echt nae in halt sijne rekenschap 22 grijpen en 15 bewiig?. Aan Derick her scholtis ther Nyerstat : nyet ontvangen. Rechts: Van een leen vander Hage end lant gehat gebeurt 15 onk pl gulden ad 33 pr/grijpen?*

Blz. 25 *Uitgeve. Geen namen. Blz, 26 Knechten betalen. Rechts; Op den Greven hoof heeft den halffen dit jair opgebeurt 2 (C hoog) hondert? 75 vurder (hoeveelheid) hoyen der ghort aff nae sijne voirwaarden 1 hondert vurder blijft nog 175 vurder , 3 pl gulden en 10 f. Onder Bouwe an der borch/burcht: Gyelken leyendecker met knecht heeft het dak gedekt en leyen geleverd voor samen 4 gulden. En 4 grijpen. Weer allerlei reparaties op het kasteel aan dak, gehenge, poorten en de put.*

Conclusie 36: Tot blz. 26 bij Wilhem van Vlodrop worden geen van Poll's gevonden of nieuw informatie over de boerderijen in de regio gegeven. De jonge Vercken zit op Greevenhof.

Blz. 26 : *Maandag na Romeysdach gevaert om det holt geeft bij cyn andel toe krijgen mit de laden van Egt der thorenknecht en de 2 wagenknechte 8 dage lank gewist 4 pl gulden en 19 grijpen. Verder capoenen Nijerstadt ..*

De halffen van der Grevenhoff leverde hoy dit jair opgebeurt 2C 75 vurder (is een kar/hooimaat in volume) hoyen der ghurt aff nae sijne voirwairden voor 3 pl gulden en 10 grijpen, met een aantal dagen werk en loon van de opperknecht vur rost ... end den schoorsteyn van de soopen/papen te schoor end vur bur en wegge....en der halffe vur sijn kogell ... en nog van alles gegolden schour opte vurschr, hoff to verken..: 10 gulden en 7 grijpen?. Allerelei reparaties schuur en schoorsteen en vuurstook voor den Halfen Verken dus.

Rechts: Bouwe: *Toe der borch Monfort aen film vast? 4C1 vierdel schutnegel, ene Gyelken leyendecker gedeckt opte besel 3 dage met knechten etc.*

Blz. 27: *Molen tot Echt heeft Jan panbrugge den tymmerman tot monfort geholpen cijn nye werk paket cijn loondel vur die moelen end anders 21 dache vur rost/rust en loan, etc. etc 10 gulden en 19 grijpen.*

Blz. 28: Molen ther Nyerstadt : Bij de molen van Halbeek heeft Heyncke tymmerman geholpen det moelenhuys gericht, en gemaekt 11 dage vur rost en loan, 6 gulden den Jenneken gehadt, etc .

Blz. 29: Andere uitgaven kopje.

Blz. 30: Dit is de rekeninge mijnss Wilhems van Vlodrop erffvaugt van Ruremunde, ridder en drost en rentmeester des Ampts Monforten van Erklenz etc. doorgestreept. En dan volgt een herhaling van die tekst. Dan volgen enkele posten ontvangsten zoals wagengeld en thijnsen.

Blz. 31: Van de visscherijen gebeurt in Besel 52 grijpen, ter Erhalt van ketelbrew 49 grijpen. De hoy tiende van Vlodrop, visscherijen to bracgt en toe cruchten, 107 grijpen, visscherijen op den austerberg Echt 10 grijpen. Van de geleid toe Vlodrop 4 grijpen false.

Blz. 32: Cijns van Echt 6 pl gulden en 8 false, Vander gruyt tot Echt en der haue tot Brempt resp 6 pl gulden en 8 false, haue brempt en gruit tot Brugge geen bedragen ingevuld. Van den voogdije van Halbeek 34 pl gulden en 20 false. Van den hof opten Breidenwege gebeurt 34 false. Rechts: Van den Grevenhof dit jair affgedaan 3 verken elke galt 2 pl gulden, en eyn koe galt 7 pl gulden (geleverd aan de drost dus) die hoorde mijne genedige heer halff toe halfe pacht) ..2 poort mitte lamp wille.., Noch toe postert van Opolmanss guet van end peetken gebeurt 5 pl guldens (of false guldens?). Recht beneden: Coermeden: Tot postert van de gorp en guet gebeurt 4 pl gulden.

Conclusie 37: Van Opolmanss guet van end peetken in postert betaalt Courmeden 5 pl gulden. Opolmanns is op Poll/Poul manns guet Peter?.

Blz. 33: Van Leenen: Van den leen Derick hugen ontvangt heeft dat sijn vader in der hand had 25 gulden en 5 fjf false. Nuynhem leen 15 gulden (Vlodrop),

Wilhem van genlielair heeft ontfangen den hoff van ghen lielair vur 1 pondich leen dat langh jaer v Bontkolt/Bonckolt geweest is, gebeurt 15 onk pl guldens vurschr, farc lj pl gl streep erboven ad 20-f-.

Conclusie 38: Wilhem NN van ghen lielair had als hulder/boer een voorganger 'lang jaer' ene van Bonckolt. Dat kan alleen Heyn/Hendt/Hentz/Winand v(an) Bonckolt van gen lielair zijn, de Gulicker afkomstig van Gurzenich.

Van het leen Carthuys niet ontfangen, Henrich van baelen ontfangt det leen ingen Horst (de Hoos) en dat leen op ghen Oe (Ouwen?) die Loedwich ingen Horst inder hant hadt, elke voir 15 onk pl gulden vr vuschr.

Den Bylker/Eycker op Monfort besig uitgeven mitte kertzen gericht/gerucht en bider kertzen Wilhem Kater voir 78 pl gulden ad 20-f-. Det gheet aff van de drossert 40 verken end voir Laembert pijll den rentmeester 4 verken dat ich gebourt heb 34 pl gulden ad 20 -f-. Den Bylker/Eycker op Elmpt walt uitgeven etc. ongeveer dezelfde tekst 37 pl gulden. Een Bylker/Eycker is een bosbeheerder nemen we aan.

Conclusie 39: Wilhem van Vlodrop had in 1492-1493 een rentmeester Laembert /Lem pijll en een scholtis van Monfort Otz/Betz pijll. De Bylcker/Eycker verkocht als beheerder namens de drost het hout van ElmptWald per opbod via inschrijving *met de kertsen*.

Bewijss van kaeve (met boogje) als van wert.

Wilhem frans (achternaam?) toe Monfort 52 malder 4 vatt weitz, enn dan volgen Joffr. van Daelheym, Geert van broekhuissen an der maasse, maar voor ons doel verder geen nieuws.

Blz. 34: Rogge voor de pacht en voor tienden te betalen: molens zoals Nijerstadt 25 malder, en het goed Halbeek 17 malder en de Grevenhoff 9 malder, en de Rulaart/Rulant 4 malder.

Vijand in der Nijestadt aldair 8 weken und quam die van Venlo en van Echt daar syn ,.. en die molen styll gestanden, en verderop wordt op greur hoff boekweitz als gewas vermeld 21 -f-. Gruer hoff is in Besel, of de Greevenhoff in Sint Joost.. En naar mert gaan toe Ruremunde 61 malder en 2 vatt.

Enen/Tuen: Jairlijks toe Monfort pacht 2C 45 malderen 2 vatt. En tienden van Roosteren, Nyerstadt, en toe Berge 3 malder, van der griend tot Poll 17 malder, en gewass van den Rulant 4 malder. Er worden dus weinig mensen met voor- en achternaam beschreven/genoemd.

Blz. 35 *Der Burkomp?: ledige lant op het Craenveld (Het Craeveld), den Wijacker 2 malder en 4 vatt, denn gruer (graven) hoff 11 malder, Rechts Capone en Hoenre.*

Blz. 36: Brouken: *Inden ersten van Oetz pyll scholtis (de tweede Pyll) tot Monfort nae inhalt sijne rekenschap hier bij gelacht nyen allen nye geboirt? for hij omb der beden wille nyet gedynght? hefft.* Oetz Pijll is dus scholtis/jurist van Montfort en zijn vader is rentmeester van Ambt Montfort.

Van der scholtis tot Echt zonder voor- of achternaam, Van Derick her scholtis van Nyerstadt.

Den wagenknecht ter mijner cost naer inhalt mijner ampt breiff, Jaarlijks van het Rentmeesters ampt aan de greue mijns heren den vorwairt betalen: 34 gulden, Schellart van Obbendorf uitt schettinge nae lijd syne breiff betaalt C pl gulden ad 34 -j- , Opmerking: Johan Schellart was drost en rentmeester voorafgaande aan Wilhem van Vlodrop.

Blz. 37: Kosten personeel, boden, wagenknecht, schoon/schoenen, kosten huisgezin voor 42 malder rogge betaalt, der halffe op den gruer/graven hoff (wie?), gedorssen Sint Joest en opte Rulant en Echt boven: op maandag *na remigius dagh om die holtgreft gevaeren in Echt door de torenknecht en de wagenknecht 4 gulden en 2-f-.*

Blz. 38 Moelen tot Echt: *gewaekt in de molen Frank radermaker, Derick giskens, Peter mollen, Karytt tijskens, Lemke mollenaers soon, en Lemken mollenaers gerekent heeft 11 nacht ad 3 vlaams.* En allerlei reparaties aan der moelen, lange ijser was gebroken en gerost, en den kamprad van het waterrad repareren, heeft Rut van Halbeek Heyncken tymerman geholpen met cost en loan en heeft Hen Roelkens ook geholpen den stalpbalk te leggen in de moelen van Nyerstadt.

Blz. 39: *Houwe/Bouwe: Meuwe paepken en sijn gesell gesonden met 12 C voet plancken voor de molen, en Gylken leyendekker toe Monfort 14 dagen gedeckt en stopnegel verbruikt voor 4 gulden, Leenart daemen gedeckt toe Monfort en den opperknecht in den voirgebroicht (Voorhof) to loan elke dagh, Latte van Jacob Helwegen gehad op den schure gedeckt, en der asse van den valbrug vervangen.* Er was dus al een Helwegen Jacob in Ambt Montfort.

Rechts: *den weyer om der borch en voorborch alony dat vruyt vet doon vegen end ander werken 2 gulden, Dijnne decker op te Rulant gedeckt daer off gegeven 3 gulden.* Er is blijkbaar wel een gebouw of een schuur bij de Rulaert om dak te dekken.

Conclusie 40: Veel vaklui met voor- en soms achternaam trekken voorbij op het werk van het kasteel en de boerderijen maar van Poll's worden niet genoemd, in de Jaarrekeningen van Cecilia van Vlodrop, de sub-drost. Er is wel een Jacob Helwegen die we later als familie in Montfort herkennen en *die nu latte levert*.

Blz. 40: geen van Poll's en geen nieuwe boerderijen.

Blz. 41 het volk van het lant bekeertinge ..tot behoeff tot waellfahrt. Blz. 42 geen tekst.

Blz. 43 Uitgave Margarite erv. Geen tekst. Blz. 44 Rechts: Opboeren. Dit is de rekeninge mijns vrouwe Cecilia van Hamell end van Elderen erfvaugten tot Ruremunde , Drosstyn en Rentmeester des Ampts van Monfort und van Erklenz etc, waar we uit op kunnen maken dat Wilhem van Vlodrop is overleden en dat de weduwe van Vlodrop gemachtigd is het werk voort te zetten.

Blz. 45: *Tijns gebeurt van Elmpt, Vlodrop, en geleid/toll tot Vlodrop en Ruremunde , en de hof opte Breidewech 20 gulden en n8 -f-*.

Blz. 46: *Courtmuede: Tot postert van Stempold? halff guet van cijne cleyne pertken gebeurt 4 pl gulden en 2-f-*. Stempold is een achternaam of een raadsel?.

Kaerne weyt, jaarlijks 52 malder weyt en 4 vatt van Joffr. van Dalheym, Rogge: Opbrengst molens, de tiend te Berge, geen van Poll's.

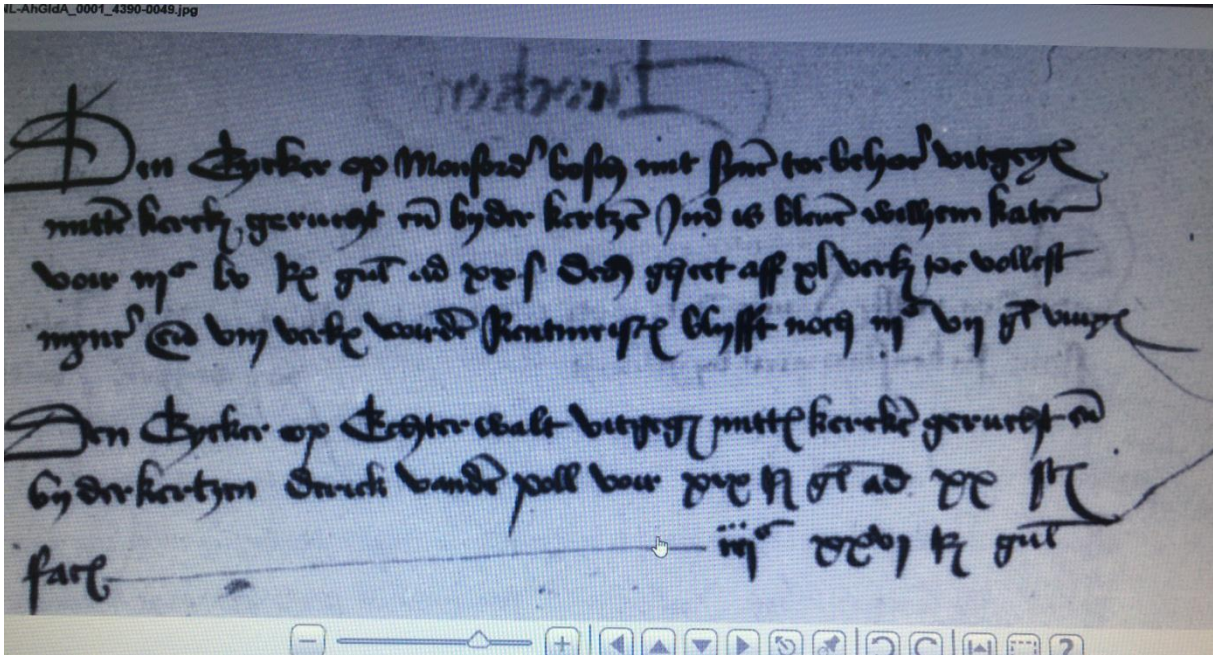
Blz. 47: *Geerste etc, Op ten Rulant 1 malder boeckweitz vercoft voor 10 pl gulden, Euen: Die tiend to Monfort 12 malder, de tiend to Echt 31 malder, de tiend to Berge 3 malder, tiend to Berck guet Rabet van Hauert 72 malder (dat is heel veel) , grient toe Poll 18 malder, het guet tot Halbeek 16 malder, van den Grevenhoff niet, van den Rulant 4 malder, den ledige lant op Craenvellt en bij baurt 6 malder en 3 vatt.*

Blz. 48: Capone, geen nieuwe informatie voor nu: en Hoenre: Van Geert ingen Horst scholtis tot Echt na inhalt sijns rekenschap hier bij gelacht 9 grijpen en nog wat, Van Derick NN her scholtis van Nyerstadt, niet.

Blz. 49: Der byrker/eycker op Monfort mit sijn toebehoor uitgeven (hout?) mitte kuerker gerucht in bij der kertzen end bluer Wilhem Kater voor een bedrag van 3C 55 gulden ad 21, en ... daar moeten 40 verke afgetrokken worden en 8 verke van de rentmeester.

Den byrker/eycker op Echterwalt uitgegeven (eikenhout stammetjes) mit kuerken gerucht en bij der kertzen Derick van de Poll voir 19 pl gulden ad 20 pl.

Kopie tekst Eycker en houtverkoop aan Durick vande Poll.

Conclusie 41: Durick vande Poll heeft bij de openbare verkoop in 1494 van eikenhout ingetekend op de houtverkoop en wint bij het uitgaan van de kaars bij de inschrijving. Als Durick van Poll kan kopen moet hij minstens 25 jaar zijn en mogelijk is hij ouder bijv. 50 jaar. Dan is hij geboren rond 1470 of 1444. In 1494 was Jencken van Poll, geboren rond 1465, al een aantal jaren jager voor de drost van Ambt Montfort wat hij 45 jaar volhoudt, Durick en Jencken van Poll hebben elkaar gekend als familielid of als gezinslid: mogelijk zijn zij broers (bijna even oud) of hebben ze een ander familieverband bijv. oom Durick is een generatie ouder.

Foto betreffende tekst Jaarrekening Cecilia van Hamell en Elderen 1494-1495.

Op den Grevenhof heeft dit jair affgedaan 6 verke toe mijns genedige heer waer in geld 8 gulden, 18 -j-, End 6 scaep die der wolff cijn gebeten hadem mit sere guet in waer gelde 4 pl gulden, en 10 scaep sijn gestorven...en er is nog van alles verbrant in het huys...

Blz. 50: *Uitgeve: Kosten personeel vann het Ampt behalve de wagenknecht op kosten van de drost, 7C en 3 pl gulden en 26 -f-. Helaas geen namen.*

Rechts: Bouwe: *Van den sant to Lyn/Linne gehad toe Monfort, Negel cleyn en groot den tymerman, der burggraef tot den stuck en anders, 39 grijpen, Gylken den leyendecker met 2 knecht to Monfort gedeckt en gestopt 10 dage werck met loan met leyenegel en leyen gebruikt. En doen maken 2 put emmere en Henrick der wechter haren die soppe passe, end er holtsnijder gesneden en de tymmerman 9 C voet plancken.*

Blz. 51: *Oorlogs handelingen: Dat die huisinge op den Greven hoff gebrant wart woonhuys, schuyre, van scaepstall en anders van den Rutten/Troepen die tot Echt lagen, doe det krijgsvolk vur Ruremunde lege heeft men die schure to monfort in den vurborch aff doen breken, end die grevenhoff heff doen vuren maken, (Bourgondische troepen), ..*

Derk den tymmerman en Joest daer an gedeckt 14 dage ad daghs vur cost en loon, 4-f-, en Peterken (welke? Van gen lelar?) en Joest hebben geholpen/ge-upert, en ....een heel verhaal... den koestall en het bakhuyss gedeckt.. en Peter Goitzen, en den halffen... , en Hen Goepkens, den tymmeramn heeft latten gehouen etc. Derick en Peterken dat backhuiss verdyngt te maken toe leem en thuyenn geven (lemen muren met wilgen tenen) en Peterken helpen dat vuer van backhuiss opden grevenhoff maken. Rechts: Heyn daeme van den dorss op den Rulant 18 pl (grijpen?). Heyn Daeme (scholtis) is de pachter van de hoff Rulant.

Conclusie 42: In de Jaarrekening 1594-1495 wordt de sloop van de schuur van de Bight/voorhof door soldaten genoemd en de grote brand op de Grevenhof die is aangestoken in de oorlog. Alles fikt af. De gevolgen voor de heurder/boer zijn dramatisch: hij (Jan NN) verliest niet alleen de boerderij maar ook vrouw en kind (zoals we nog zullen zien). Heyn Daeme is de pachter op Rulant.

Blz. 52: Molen Nyerstadt; Mijn Jenken van wijsen gesant met 3 knechten gesant om gebreeke aan de molensluis te repareren. Aan de molen van Echt heeft Wilhem hartman als tymerman gewerkt met hulp van Tolme keemer en Rut van halbeeck, de tymerman. Heyn Kessel aan de sluis gewerkt met Wilhem tymerman. En negel en noch 7 eiken plancken nodig.

Blz. 53: Om der renten wille: om det holt gevaere (vanuit het kasteel) mitte Barden van Echt, den torenknecht en 2 wagenknechte dan om onledig geweest 8 dage lanck/daarover verteert etc. 3 VI gulden en 19 grijpen. Geurken mitten ferker in Gaer(t)gen visschers (visser op de Boartmoar, of familienaam?) huys to Monfort 11 grijpen of -f-.

Blz. 54: Uitgaven Margerete yrvi. Referent pro dno. Verder geen tekst.

Blz. 55: Anno 14 tot 16: Dit si de Rekeninge van mijne vrouwe Cecilia van Hamel en van Ederen erffvaugt van Ruremunde etc..Ampte van Mofferte en Erklentz ... hertog van Gelre en Gulik..

Beginnende met Schattinge met schattingen des Ampts, der dorpen etc. Frericks van Obbendorp heeft de hoy tiend van Vlodrop. Tollen geleide gelden. Toll Monfort en Lyn nihill.

Blz. 57: Opbouren van leene; Reyner graes dat leen ontfangen dat Laembert Raitz in hant gahad heeft daer aff gebourt 15 onk pl gulden ad 34 grijpen (een normaal leen qua grootte). Inden selven jair heeft Wilhem lenen ontfangen dat leen Symon kremer inder hand had gebourt 15 onk pl gulden. (mogelijk hoff Breidenwegh) In dat selven jair heeft Jan broukman scholtis in Echt ontfangen dat cluppelleen dat Wilhem van Berkelaer in der hand heeft gehad, mit 15 alde grooten, en 4 alb. Peter van Berkelaer dat cluppelleen heeft ontfangen dat Wilhem sterken in der hant had mit 15 alde grooten.

Courmede: Van Wilhem van baerkhaur van ene courmede tot Echt dat Reynke moitzell in der hant had daer off gebourt, van ene perd: 9 pl gulden ad 20 -f-. Van Lenart putmanss van cyne courmede Gaert halffen in der hand had daer aff gebourt 13 pl gulden (Een van de weinige keren dat hulder en boer samen worden genoemd, weliswaar boer zonder achternaam). Van Jan op ghen leen van cyn courmede Hen Lenart inder hand had daer aff gebourt 12 pl gulden.

Blz. 57 rechts: Den Eycker op Monfort besich dit jair mitte kuerken gerucht en beider kertzen Wilhem van geleilair vur 18 pl gulden ad 20 -f-, dat ghoet nar vermogen mijne brieff weder aff 11 verke en voir Laembert pijll. rentmeester 5 verke ad 20 pl.

Idem den Byrker/Eycker op Echter walt vergeven Derick vande poll 83 pl gulden, vt vursch. Mogelijk koopt Durick vande poll ook Eycken van Elmpt uitgegeven vurschr, voir 5 pl gulden en 20-f.

Conclusie 43: Durick van Poll koopt in 1495 vaker hout resp. eikenhout op 'met kuerken stam gerugd', om eikenschors van te oogsten voor de leerlooierij. Het hout was altijd welkom op een boerderij al was het maar om te timmeren, te tuynen (afrasteringen) of op te stoken.

Blz. 58: *Kaerne in der wissen weyt: Jairlijks wetz 52 malder Joffr. van dalheym guet en den lant Geert van Broekhuizen en landen hoff to Enyckhuiss omdat aflopen wil van der maasse, met correctie op de afdracht.*

Rechts: *Rogghe tienden van pacht dorpen en molens. Bekend verhaal met betaling hauwen lvij 57 malder, en Grevenhof mi soe der halffe mir wijff end kind gestorven waon, en der hoff dat Jan stylt moest blijven liggen, beide geen bedrag. Van der hoff Rulant niet, want der halffen auch gestorven wass.* Het betreft de pachter Heyn daeme.

Blz. 58: *Geerste: aan pacht in holtgeerste en van hoenen. Euen: Aan pacht euen van tienden Roostern 43 malder en Echt 31 malder van den gruit to poll 18 malder, Grevenhof en Rulant heeft der hagel verslage.* Niet alleen is de pachter gestorven: de hagel doet de rest.

Blz. 60: *Caponen en Hoenre en Breuken: In den yersten van Geetz (Oetz) pijll scholtis to Mofert, nao inhalt sijne Rekenschap hav bijgelacht ontfangen 13 grijpen. Van Johan broekman scholtis van Echt nao inhalt sijner rekenschap hier bij gelacht* (geen bedrag, maar tekst in de kantlijn zegt: wordt nog in rekening gebracht), Derick been/veen scholtis toe Nijerstadt, nyet. (Breuken zijn boetes van de rechtspraak die vallen aan de scholtis). Langzamerhand leren we meer scholtissen kennen.

Blz. 61: Uitgeven: Brief wagenknecht op kosten drost etc. Jairlijks van den Rentmeester ampt 34 gulden. Schellart van Obbendorf nar inhalt brieff schettinge betaalt 85 gulden, drost betaalt voor 2 wagenknechte en schoon 32 gulden en 11 grijpen. En nog een post 2 wagenknechte, drost Janke/Johan, voor ellen stof stof doycks etc. 82 gulden en 8 grijpen.

Blz. 62: *Molen tot Echt en Halbeek, En repareren maar weer: plancken en dak dekken. Vanwege ijsganck aan de molen is de eijk gebroken aan het rad. De halffe Rut heeft na halfvasten de tymerman moeten inzetten.*

Blz. 63: *Tymmerman in Ruremunde schutnegel gehaelt etc, Als Peterken der halffe op Grevenhoff (blijkbaar de opvolger van Jan NN) af is getagen Heyn leenen daar op is getage en Heyn beesten beter waert dan die beesten mijn genedigen her tot gezonde toe genomen en dels gestorven?. Waon Peterke aff gegolden cijn ranken/tancken rosste 4 pl gulden en dat tegen Heyn beeste was sat en Heyn, is der gestorven wijff en kind.(Ik dacht van Jan NN ?).*

Blz. 64: Om der renten will: holt halen. Breuken:

Het bourken den lande aan ghen Pippelzbrugh, die jeger gejaegd hebben dat pettege mitten wildbraat, dat sij gevangen hadden, die vuyt /buyt/ruyt van Merkelbeeck genomen hebben, noch den sluen suerke cijn pert genomen den gegeven Slijffart in bijlbesen/bewesen Willem van Vlijmisse dan dat rentmeesteren cijn hulp van was. En nu even uitleggen?. Hebben de jagers van alles verranneeweed?. Liep het uit de hand?.

Blz. 65: Geen tekst, Blz, 66 Gesommeerde bedragen. Blz. 67 Omslag. Slot.

Bijlagen Wilhem en Cecilia van Vlodrop.

In rekening archief no 4391 Bijlagen Wilhem van Vlodrop en Cecilia van Hamel, blz.2 Nijerstat zijn 2 honderd 86 hoiffstad (hoeve) weijts gebeurt. En inkomsten van pacht bouwland jaarlijks gelt nog (vjC50+10+10+4) zeshondert 74. Het schrift is slecht te lezen.

Blz.3: Uitgaand zijn Betalingen personeel: In den Ersten/Cristen hoen volt? Der borchgreef vur sijnen loan 5 malder roggen en 7 ellen graenes darke und 5 ellen van der ..(andere stof). Gossen den thorenknecht 5 malder roggen en 6 ellen stof en een vierdel doig (doek, stof) en ende 1 paar schoon vur 4 pl.. Idem Simon houwerhorst voor sijn loan 4 malder roggen en 6 ellen stof?, 1 vierdel doig en 1 paar schoon vur 4 pl (?). Gerit schep poorter voor sijn loan 4 malder roggen ende 6 ellen drip ende 1 vierdel en 1 paar schoon voor 4 pl ende noch 1 el vur dat hous te bewaren. Lieven boomert poorter idem, Claesken kup der andere poorter idem, Drije werter hebn elk vur loin idem, Gairken der visscher beurt in loin 7 ellen doig, 5 ellen wytz ende 2 paar schoon(schoenen) gelapt resten 12 pl. Der beckert en de brouwer hafft als loin 6 gulden en 6 ellen, ende 5 ellen wytz en 3 paar schoon ad 4 pl. (zijn dit guldens of florijnen?).

Blz.4: Der koick haffe to loin 8 pl gulden ende vur sijn cleijdinge 7 ellen doig en 5 ellen witz, ende 3 paar schoon, ad 4 pl. Daij meder barde 6 ellen ende 1 ellen doig ende 4 ellen 1 vierdel witz. Dijn marghr? Vur sijn loin 3 roggen, 6 ellen doig, ende 1 paar schoon 3 pl. Liken der tymerman vus sijn loin des hand 15 pl gulden en 6 ellen, een vierdel doig, ende 4 ellen witz en 1 paar schoon ad 4 pl. Der Jeger 6 ellen en 1 vierdel doig, ende 4 ellen en 1 vierdel witz en 1 paar schoon vur 5 pl.

Der capelaene vur sijn loin 4 pl gulden en 3 malder roggen als vur sijn huiskamerhurh ende 10 ellen doig. Noch voir vijff vischer knecht van cijne ij gelicht 7 ellen graenes ende elk 5 ellen witz. Noch den 10 band ind Ampt elk cijne ellen graenes doig tot cijne kegele? (Scholtissen?) . Noch den rentmeister 7 ellen graenes doig ende 5 ellen witz.

PS: een ellen is ongeveer 69 cm stof bij 120 cm?. Stof is er in graenes doig (doek in wollen of linnen) en witz.

Blz. 5 is de laatste blz. met een tiental woorden zoals loon, cleyding, schoon en rogge, van dit restant jaarrekening van Cecilia weduwe van Vlodrop.

Conclusie 44: Geen van Poll's gevonden in deze deel Jaarrekening 4391 Bijlage, van Wilhem en Cecilia van Vlodrop.1492-1496.

Gaert van Kessel drost en Thijs Moitzell schatmeester

Verwarrend is de rekening van tijdelijk drost? Gaert van Kessel van het lant van Monfort excl. Roermond, (22 blz.) over ontvangst ponschatting Land van Montfort archief no 3484, en archief no 3485 met het bevelschrift van Hertog Adolf van Gelre aan ridders, knechten, landschepenen en onderzaten van het Ambt Montfort, om Thijs Mutzel, schatmeester (administrateur leenkamer?) in dat Ambt behulpzaam zijn. De Mutsels/Moitzells waren al langer aan het kasteel verbonden. Het lijkt erop dat Thijs Mutzell, in andere documenten van de leenkamer Moitzell, genoemd wordt als veelvuldig hulder van (wel 5) leengoederen o.a. onder de kanselier/stadhouder van de leenhof van Ambt Montfort ridder Willem van Sombreff, die later drost van Wassenberg wordt.

De rekening archief no 3484 met bijlage 3485 omvat een lijst met namen van mensen die moeten betalen in verband met extra belastingen in guldens (Bourgondische heffing) beginnende in het Ambt met Echt op blz. 2. t/m Roosteren blz. 5 en Lynne en Postert blz. 6,

Vlodrop blz. 7 en Berge, eindigend met Besel. De Schatheffer is Thijs van Moitzel/Moetsel schatmeester Ambt Montfort,

Bekende namen en boerderijen/leengoederen en grondeigenaren vinden we op blz. 4 Lem ingen Aue 1 gulden, Aret opgen hyngge 1 gulden, Jan opgen leen 3 gulden, Hen ingen bight 2 gulden, Gobel opgen Dielgart 2 gulden, Lem Heurkens 2 gulden, Rijken mesthop (toeval?) 1 gulden, Zille van hauwe 2 gulden, de broders van Sint Joest 4 gulden en Meyer op Horst 4 gulden. Het zijn mensen zonder achternamen maar vaak wel met een boerderij-alias. Het lijkt een rondje boerderijen rond Montfort, Sint Joost en Echt/Putbroek.Dielgaarde.

Conclusie 45: Lem NN (Krenssen blijkt later) is boer op Cleyn ouwen, Aret NN boert op 't Hinge, Hen NN op de Bight/Voorhof, Gobel Hackerbach op Dielgart, en Zille NN? op Groot ouwen in de Bourgondische pondheffing 1475-1490?. Montfort als dorp wordt niet genoemd in de heffing.

In Echt en Roosteren: Jan van de passche (van voorheen ingen Raetken, de jagersfamilie), Jan voss, die in leenakten hulder en afkomstig van Houthem wordt genoemd, Tonijs van ophoven en Peter van ophoven (Onder de Weijen Postert/Echt) en Lem ingen haue (Lem van ouwen, de 2^e boer?, Arent opgen hyngge, Jan opgen leen, Hen ingen bicht (is een Johan NN die boert op de Bight/Voorhof, Gobel (Hackerbach) opgen Dielgart, Lem Heurkens, Rijsken Mesthop?, Zille van haue/ ghen ouwen, der hof meyer Horst, en die broeder van Sint Joest.

Conclusie 46: Jan's vader van de Pasche boerde vroeger als jager op ingen Raetken en nu blijktbaar in Echt, Hen NN is de boer van Geert Vercken op de Bight, de gebroeders Tonijs en Peter van Ophoven, vermoedelijk op de/ingen weijen, Gobel NN (is hij een Hacherbach of de opvolger Wijnkens?) opde Dielgaert.

Geert verckens halffen (Vercken is een Roermondse familie die hulders en schepen zijn , Willem van lelar (zonder achternaam), jong Willem van lelar (blz. 6 Vader van lelar betaalt drie keer zoveel als de jonge nml. 3 gld) Er wordt helaas geen familienaam genoemd, Thijs visser (het latere vissersgoed in Linne?) en Wincken pouwels (Pouwels is een Linner familie van boeren).

Conclusie 47: Vader Wilhem NN van gen lelair en zoon Wilhem vangen lelair zijn een grote en kleine boer op leengoed ingen Lelair. Mogelijk boert jonge Willem op nabije percelen zoals Rulaert of ander losse percelen in de Struijken of op Craeveld. Vader Wilhem van gen lelair betaalt drie keer zoveel als zoon Wilhem.

Merten van de poel op blz. 6 in Postert, en op blz. 7 Vlodrop: 7 Grote lenen in Vlodrop, en dan Claes van genauen, een alias, die boert in Vlodrop, en in Berge Daem Spede en Emont van Baerle uit bestuurders families hebben een groot leengoed, Willem reijnboom, en Jencken hofken 1 pl (klein bedrag voor een kleiner leen/ boerderij zoals ingen Raetken nabij Ruetje.

Conclusie 48: Merten van de Poel is mogelijk een van Poll maar dat is niet bewezen. Van de Poel's komen we later in Postert en Reutje tegen in enkele gezinnen in DTB-boeken na 1600. Willem Reijnboom kan ingen Raetken heuren en of Jan/Jencken van Poll Jencken hofken Cleyn Ouwen.

Na blz.10 volgen posten van ene gewone Jaarrekening van het Ambt met inkomsten per dorp 'gheven van cinzen' etc. Dan volgen lege blz. en opnieuw naamlijsten van cedula's van dat jaar: Lynne blz. 17 (Linne lijkt wel inclusief Montfort?) halve op sGrevenhof, en worden Geurt vercken hulder en Derick pollart hulder genoemd. Blz. 17 Linne ook: Derick pollert, Heyn visser, de greve hof (moet in de Weerd zijn, de latere Vischershof) en Anna wijf van Claessen, in Lynne. (de Grevenhof kan in Linne/Beek/Sint Joost liggen maar ook in de Linnerweerd is er een greven hoff).

Blz. 18 in Berge: Hennken severijnen eigen guet, de hof Vrymersum. (De familie Severijnen boert in Ruetje/Postert. Hennken Severins boerde tot 1581 op Cleyen Ouwen onder hulder Bartscherer van Ruremunde tot Winand van Poll hulder werd..

Blz. 19 Hoff ingen aue, zonder naam boer of hulder moet 4 gulden betalen, wat duidt op een groter leengoed (Cleyen Ouwen) en betaling door *abdisse van Ruremunde* met eenzelfde bedrag (Munnichsbosch) en *heilige geest*, klooster het zelfde bedrag 4 gulden.

Blz. 20 idem poll 1 pl (een kleinere boerderij) in Besel met een klad notitie venlo ernaast. De laatste pagina 23 vermeldt: *nog gebeurt in Vlodrop en Lynne, Echt en Roesten (Roosteren)*.

Conclusie 49: Een Poll in Beesel wonende te Venlo is herkenbaar en wel een Johan van Poll alias dries in Venlo, die als boer of hulder actief was in Tegelen en in Beesel/Belfeld. Een van Poll uit Venlo bewijst nog geen relatie naar Montforter van Poll's.

Rycwinus en Willem van Vlodrop

De aanname dat Rycwijnus de schrijver is van meer dan een jaarrekening wordt bevestigd. Hij beschrijft zijn reis met een begeleider/koetsier naar Arnhem (Hof van de Hertog en de kanselarij) in een declaratie.

Na Rycwijnus maakt de drost en rentmeester Willem van Vlodrop de jaarrekeningen op tussen 1462 en 1473. Vanaf 1473 tot 1477 neemt de bezetter Bourgondie het bestuur voor de tweede keer in deze eeuw over nadat de jonckheer/graaf van Meurs van 1472-1473 het drostschap als 'vrund en stadhouder' van de Hertog van Gelre waarneemt. Na een aanval op het Land van Meurs door het leger van Bourgondie legt de graaf zijn taken neer. Van zijn jaarrekening zijn slechts fragmenten over geleverd.

Heinrick Snijwint van Heinsberg stelde de jaarrekening op van 1471-1472 en van 1473-1486 ligt de verantwoordelijkheid jaarrekening weer bij Willem van Vlodrop, en nu Wilhem van Vlodrop van Daelenbroek. De laatste jaarrekening van Willem en van Cecilia van Hamel van Elderen is van 1491-1496. Als Willem sterft neemt de weduwe Cecilia van Hamel het over.

In de jaarrekening Willem van Vlodrop 1469-1470 archief no 1747 staat veel informatie over het reilen en zeilen in het Ambt. Jammer genoeg kunnen we de bron leenkamer Ambt Montfort er niet naast leggen omdat er grote hiaten zijn bij de leenbank van Gelre en Zutphen in het archief in Arnhem.

Bij inkomsten in rogge en haver op blz. 004 betaalt 'det Grevenhof 12 malder en 4 vatt, van de Ruelaart 8 malder en de hof Breijdenwegh van Seger Kremer 13 malder. Wilhem van gen Lelar (de jonge?) betaalt van sijn heur 6 malder en 8 vatt.' Bij een leengoed werd er vaak nog akkergrond en weiland bijgehuurd zoals we weten van ingen Ouwen en van ingen Lylaert rond 1500-1600, Percelen nabij en losse percelen akkerland of zoals in Linne en Herten ook weiland in de weerd of lant van Rulaert of percelen in het Craeveld.

Op blz. 8 lezen we bij opbrengst van Wercken: *Idem Willem van Paerlo, scholtis Baerle/Paarlo, scholtis te Monffort na rolle singe sijner rekenschap hier bij gelacht, gebeurt 33 gulden en 20 ? . Idem Derick Gevez? Scholtis tot Echt.*

Bij uitgaven lezen we loon wagenknecht resp. loon wagtnecht maar ook rekening hoy to Cleynten (Cleyn Ouwen) wordt vergoed. In een passage elders is ook 'hoy' geleverd door det Grevenhoff alsof deze twee boerderijen Cleyn Ouwen en Schrevenhof huisleverancier zijn.

Op blz. 10 komen de werkzaamheden van vaklui bij het kasteel aan de orde: Idem Johan de glaesmaker 14 gulden, Symon holtsnijder en gezel 20 gulden, der mauer Geert en zijn knecht met kost en inwoning 17 gulden, en Hendrik de leyendecker met zijn knecht met kosten inwoning 31 gulden. Han van Oell heeft *getuynt en gebatt* aan de waterpartijen. Meyster Johan Valck heeft met zijn knecht *der kalck beslagen en den moeren gemaakt aan der nederen poorten en vervt onder werck voor 35 gulden*. Aan de nederen poorte werd waarschijnlijk met zand en cement 'beraapt': stucen met gekleurde specie.

Idem heeft Peter van ghen Lelar *Gaiff den timmerman geholpen tot Monffort aan der nije saale kerbbe roepen end am den paket, end auch toe den molen too scheyfelen booke en tot Monffort op ten Huyse beveyt gemaakt sijn.*

Blijkbaar is Peter van ghen lelar handig want hij levert hout en planken en hij helpt de timmerman met de vloer in de zaal. Zelfs helpt Peter van ghen lelar de timmerman met het onderhoud aan de molen van Halbeek in Echt/Nijestadt. Overigens krijgt Peter van ghen lelar later ook loon uitbetaald. Hout werd in opdracht uit de omgeving geleverd uit de Heerenbosch nabij leengoed ingen Lyllaer.

Conclusie 50: Het is onduidelijk of Peter van ghen lelar een zoon is van Wilhem van ghen lelar NN (zoals Wilhem de jonge) of een knecht van dit leen. De voorganger van Wilhem van ghen lelar was Heyn/Hendt/Winant NN en die had een zoon of een knecht Enken, het voeremenken van ghen lelar en de hulp-bode op het kasteel, wordt genoemd in de Jaarrekeningen.

In de jaarrekening van Willem van Vlodrop archief no 1756 lezen we dat de rentmeester de volgende bedragen int: Van Grevenhof 12 malder en 4 vatt, van Rulant (hoff) 4 malder en Wilhem van ghen Lelar levert van sijn hov 6 malder en 3 vatt.

Gauw naar de volgende jaarrekening/rekening pondheffing Bourgondie

Manuelen pondheffing 1468-1469 archief no 3487, 1 deel handelt over Ontvangst ponschattig Land van Monfort waarin heurders een hoog bedrag 2-5 guldens betalen voor een leengoed/leen en de halffer, als ingehuurde boer een laag bedrag meestal 1 gulden. Ook in deze lijsten zijn de namen van de heurder vaak voluit geschreven maar bij de halfers wordt veelal de voornaam geschreven zonder achternaam of je leest in Echt de halfe van ingen haue of in Vlodrop halfe Claes van genauwen, een alias. (Claes is een zoon of knecht van Zille NN of van Lem NN van genauen). De dorpen worden opgesomd in de pondheffing maar het dorp Montfort ontbreekt. In Beesel/Besell wordt op blz. 4 genoemd: poll 1 gulden. Poll is dus halfe of pachter op een boerderij in Beesel (Johan van Poll uit Venlo).

Conclusie 51: Monfort ontbreekt in de lijst van dorpen met manuelen van pondheffing 1468-1469 door Bourgondie. We weten niet waarom. In Linne en Berg en Echt worden enkele Montforter boerderijen genoemd.

In Berge wordt den hoff ingen ouwen genoemd met 3 gulden en als ik goed interpreteer is Peter Bake de halve met 1 gulden pondschatting. Bij de hulder Daem Spede wordt 3 gulden betaald en bij zijn halve van vrymersum 1 gulden. Er zijn een 10 tal grote leengoederen in Berge met 3 gulden (zoals de abdis van Ruremunde, Jan van Parle, Emont van Baerle, Derick van Wesseem, Tijs Winkens/Wijnkens en Derick Hoefft etc.). In Postert lezen we Inten/Jenten van den pool/poel met 1 gulden, en den halfen van genauen (welke?) 1 gulden. In Linne worden boeren in de Weerd genoemd.

Conclusie 52: Het blijft nog onduidelijk of Inten/Jenten van pool/poel's in Postert en Reutje toch een van poll of van poul's is zoals Jencken van Poll ook als boer en jager Jenken van poul werd geschreven in Schepenbank Montfort: De link is de familienaam van poll in de akten/jaarrekeningen of de relatie van Jencken met het jegersgoed ingen Raetken?.

In Lynne zijn er enkele grote leengoederen zoals Geert Poelmans 3 gulden, Derick Maessen 2 gulden, en Ger van Pollart 4 gulden en de grande hoff 3 gulden en zijn halve grande hoff 1 gulden.

Bij ingen lelar lezen we: hoff/hauf van lelar 3 gulden en in de volgende regel: de jong Willem van lelar 1 gulden. De vader was 'de oude Willem' hulder en boer van leengoed ingen Lelar, zoals we al eerder hebben gevonden. Helaas ontbreekt opnieuw de achternaam bij de twee Willem's van Lelar. Mogelijk had vader Wilhem NN behalve zoon Wilhem ook een zoon Peter en nog meerdere kinderen van ghen lelar.

In Echt komen we Geret van geleen (familienaam, herkomst alias, of boerderij alias?) tegen met 4 gulden, dus een groot leen. Er wordt Derick pollart genoemd als hulder maar de betaling is...niet ingevuld. (Na Geret als boer/hulder wordt zijn leen nog eeuwen lang als het leen van geleen genoemd in Sint Joost).

Jaarrekening sub-drost en rentmeester Bernart van Gressenich

Bernard van Gressenich komen we in verschillende akten van magister Bado van de graaff als secretaris van Roermond, notaris in Roermond en pastoor van Montfort tegen als Bernard als drost acteert. Jencken van Poll de boer en jager diende onder de graaf van Meurs, de drost Wilhem van Vlodrop en onder drost Bernard van Gressenich.

Bernart van Gressenich, substituut drost/stadhouder op last van pandheer en drost Roprecht, graaf van der Marck en Aremborg, archief no 4840 met negen rekeningen van 1518 t/m 1526, waarvan de 9-de rekening voor een deel digitaal beschikbaar is: 9 blz.

Blz. 2 Rekeningen mijner Bernart stadholder zo monfort etc.

Blz. 3 *Ontfanck gericht dorp Vlodrop in guldens en Ot meuwes van Vlodrop/ had sijnen ontfanck gedaan gericht hof, van de scholtis van Echt/van sijnen genant Heijne damen van vorstvoug?, en van scholtis van Nijerstadt vijffmarck marcken* (bijdragen van leengoederen).

Blz. 4 . *Van sijnen dortflauk/weledele? to monfort.. ...gericht hof gecomponiert vur 4 gulden en 16 vaud?, Van den scholtis van monfort /sman met sijne brouken to Berge gevallen is 6 gulden, Van de scholtis van Vugt (Echt) van brouken (cijnzen) in sijner back gevallen sijn 11 gulden en 18 stuivers.. Van den selven van 5 marck marken 23 gulden en (vijz) stuiver. Van den scholtis van Neuerstadt 4 vijffmarck marcken 34 stuivers. En een post betaling door burgemeister van Vugt/Echt. Rechts blz. 4 Scholtis Monfort en Berge 6 gulden, scholtis Echt 10 gulden, Herman leurs 10 gulden, etc.* Dit lijken betalingen van scholtissen aan de drost.

Blz. 5 Ander Ontfanck van Ferker (Wilde zwijnen)

Blz. 6 Onvangst van verker op monforter hage, 1 gulden, verken Echterbosch 16 gulden en verken Elmpter bosche 18 gulden en wat stuivers/vaud. Ontfanck holt 25 gulden, Rechts: Ontfanck van scholtis etc.

Blz. 7 *Van den scholtis van monfort comen van sijne brouken (cijnzen/tienden) van Peter bol (van poll?) van posterholt 3 gulden en 12 vaud.* Verder nog posterholt en brouken.

Blz. 8 *Van cijnzen/ genant Heyncken opgen lielar/ hij sijnen op der hooven geheiven hadde /gecomoniert vur 15 gulden, en Peter van Liedorp 25 gulden, Van Ercken Wijnkens burgemeister tot Echt van bosbrouken 3 gulden en viiz grijpen.* Erken Wijnkens was later hulder van ingen Dielgart, zoals leenboeken aangeven, maar zijn bauer/boer weten we niet.

Blz. 9 leeg. De jaarrekening is een fragment van 9 blz. van het begin van de rekening. Specifieke zaken van leengoederen of schatheffing ontbreken. Waarom scholtis zo vaak wordt genoemd, hetgeen vreemd is voor een jaarrekening, is onduidelijk. Mogelijk hadden scholtissen een tijdelijke taak erbij en moesten gelden afdragen?. Enkele scholtissen worden met naam en familienaam genoemd onder andere scholtis Heyn Daeme, die we ook kennen als pachter van de Rulaert.

Conclusies 53: Familienamen van personen worden zelfs bij Derick Pollart, die zelf afkomstig is uit Montfort, nauwelijks genoemd. Bij Heijntcken/Winand? NN van gen lielar ontbreekt de familienaam, Peter Bol (geen bekende achternaam in postert) is mogelijk een Peter van Poul/Poel/Poll van Posterholt, en Ercken Wijnkens, is een bekende familienaam in Echt/ingen Dielgart en in de Montforter Schepenbank. Scholtis Heyn Daeme kennen we als pachter van de Rulaert.

Bernard van Gressenich (Gressenich is een plaats in Gulik) was substituut drost en rentmeester van 1518-1526 archief no 4840 met een negental rekeningen met alleen de negende rekening digitaal beschikbaar.

Derick Pollart rentmeester archief no 4841

Derick Pollart maakte als rentmeester van 1517-1521 Jaarrekeningen voor het Ambt Montfort op.

Context: Vanaf 1492 is Karel van Egmond Hertog van Gelre tot 1538. Met moeite is Karel hertog geworden tegen de zin van Maria van Bourgondie 1477 en Philips de Schone 1482 en het HRR van Maximiliaan van Habsburg. Na de bezetting door Bourgondie herstelt Gelre na een aarzelend begin. In 1505 poogt Philips de Schone opnieuw Gelre te veroveren en hij valt het Ambt Kessel en het Ambt Montfort binnen. Hij verovert Montfort, Straelen en Wachtendonck. Daarna trekt hij verder naar Arnhem resp. Wageningen, Doesburg en Groll, waarna half Gelre is veroverd. Na gedoe met Franse troepen en een minder succesvolle inval in 1512 door Maximiliaan van Habsburg, is Karel vanaf 1514 weer in het bezit van het gehele hertogdom. Tijdelijk is het Ambt Montfort nog verpand aan Robert van der Marck. Hertog Karel heerst tevens over het veroverde Friesland, Groningen en Utrecht.

Derick Pollart rentmeester van Ambt Montfort is een familielid van de familie Pollart uit Montfort, die bestuurderen, juristen, rentmeesters, schepenen en burgemeesters leverde in het Overkwartier. Hij kent de inwoners van het dorp en de regio vaak persoonlijk. Hij duidt voornamen met een alias van de boerderij bijv. Wilhem van gen Lielar duidt en af en toe bij toeval een familienaam van een boer noemt zoals bij Durick Polle.

Net als andere rentmeesters duidt hij huldere veelal met voor- en achternaam maar de boer/bauer wordt veelal niet genoemd.

Rekeningen Derick Pollart rentmeester van Monfort van wegen und durch bevel? Des waardigen Joncker Roprecht grave van Marck en Aremberg als drost tot Monfort vur renten, cijzen, pachten etc. etc.

De jaarrekeningen van Derick Pollart resp. Rycwijnus en Willem van Vlodrop hebben een vergelijkbare opzet: Eerst worden inkomsten uit rechten van de Hertog genoemd (gebruik bossen, beemden, broeken, verkoop veen/turf, en hout, en opbrengst waranden bijv. knijnen, gruyt, tol en het molenrecht beschreven en de cijzen, dan betalingen van dorpen en incidentele inkomsten lenen en boerderijen. Ook brandschat en vernielingen roof en oorlog zijn als schadeposten opgenomen.

Op blz. 2 vinden we een overzicht van cijzen van dorpen met als voorbeeld Linne 20 grijpen, Vlodrop 15 grijpen en Posterholt 26 en Berghe 13, en Liedorp 20 grijpen. Monfort wordt hier niet genoemd. Een vervolg staat op blz. 3 met Visserijen Besel en Elmpt met 17 en 14 gro met streep erboven (grooten).

Blz. 3 meldt van de hoff ten Breidenwege op St Andriessen 14 gulden, en dan volgt een post van de gemeynte Besel en Belfelt op St Martinus 3 gulden. Blz. 4 Ontfanck van pachtgoederen o.a. tol van Monfort op St Peter en Paul, de tol van Ruremunde van Obbendorf pand, vermeldt dat van gulik geleit pacht wordt genomen in Assel (niet gebeurt) en in Vlodrop door Tijsken bonten 24 stuivers.

Blz. 5 De gruit van Echt Lenart Kraken sijnen tijt 3 gulden, Van de vangh duen? Van Halbeek to pacht heeft Thijsken molenaar sijnen termijn 48 gulden. Van de oliemolen van Helbeek, niet gebeurt. Van de volmolen in Neuerstadt, niet. Van de Waranden en knijnen, niet gebeurt. Van de visserman van Rosendael, Janne van rijmen/vijmen en de visserij op de Boartmoar, een heel verhaal, niet gebeurt. Van de visserijen in Bracht Lemken visser gepacht sijnen termijn 48 gulden (op de Maas). En de visserman van Echt Emart vanden Austerberg 30 gulden. De visserman van Linne Derick hillen 46 gulden (op de Maas denk ik).

De jaarrekening maakt op blz. 6 de opbrengsten en uitgaven duidelijk voor een Ambt. De inkomstenkant per dorp benoemt ook Ontvanck boschen (bossen Montforter hage bij den floet (Vlootbeek) en rekening van verken ontvangen 80 gulden en vijf stuivers. Van Echter wald en Elmpter wald en Groten wald, niet gebeurt, resp. Coermeden Hergewerden/Heergewaden en Ontvanck van Beemden en Ontvanck van Brouken, beide niet gebeurt.

In het kerspel Echt betalen Ludwich ingen Hoeff/Horst 15 goltguldens heergewaad en Henrick Hackerbach van den lant van Dielgaerde in het kerspel Echt 17 goltguldens. Blijkbaar werd in dat jaar het leen vernijt voor zes jaar en na de eed en de betaling van een heergewaad. Van de Brouken (tienden) en composuren (veen, turf) is van de drost van Monfort en de scholtis van Monfort resp. van Echt en Nuerstadt geen geld ontvangen vanwege: geen profijt van gehat. (Er werd toen nog weinig woeste grond en broek ontgonnen omdat de hoge waterstand voor het kasteel domineerde in het beleid).

Conclusie 54: Als hulder van ingen Horst (de Hoos) betaalt Ludwig ingen Horst (tevens de familienaam) 15 goudgulden heergewaad en Henrick Hackerbach op den Dielgart 17 goudgulden voor hun grote lenen bij het vernieuwen of afleggen van de eed op het leengoed.

Op blz. 7 Ander Ontfanck van veurregten ende ander penenten? Van 42 malder nijvast den vurschr. Rentmeester schuldig gebleven vanuit erf vaught Ruremunde 83 gulden 9 stuivers en nog iets. Op deze blz. staan posten graan (rogge, gersten en malder nijvast/nijvast/niz vart) die de rentmeester schuldig bleven is.

Op blz. 8 (0001-1773-008 jpg) vinden we ook het heergewaad van hauve ingen Horst (de Hoos) met 15 goltgulden. (xlij of xvij? gulden) en de hauv van ingen Dielgaerde onder de pastorie van Echt 15 goudgulden.

Blz. 9: Onder Uitgaven Wegener en 'Aeffganck in erffzinsen' moet de pastoor van St. Jans altaar 1 gulden betalen. De pater van Posterholt vj (6) gulden 8 daalder/stuiver en 1 grooten?. In Postert is er een kapel en een kapelaan vallend onder de parochie Vlodrop. De vervolg tekst vermeldt oorlogsschaden en verdonkering, naar ik aanneem roof en vernieling.

Blz. 10 vermeldt *Oncost omv. der Renten in to weringe?, gaat over holt heeft geleverd en wagen met knechten en 2 boden... goed voor 3 gulden en 12 vaud?*. Het is onduidelijk wat er precies staat.

Blz. 11 Opbrengst in granen *terwen, rogge, gerst, en haver. En onder Terwe: In erffpacht Van de Laek end Roesteren onder den kerspel van Echt 10 malder en 3 vatt, Van Linne Weerd 12 malder en 2 vatt, en hoff lant van Breidenwege 4 malder, Van Hoembergen opt veurstadt van Ruremunde 21 malder en 3 vatt.*

In de rekeninge van vurschr, Derick Pollart van allerhande als van terwen, roggen, gerste en haver lezen we op blz. 12 Van lande Gaert van Broekhuysen in geleijken der mase 2 vatt en 1 cop vanwege de bongarde, Idem taling voor den hoff tot Eijnousen den gelijken der mase 2 malder en 3 vatt, Idem Wijncken bij gelijken rechten langs der mase 2 malder en 4 cop. Idem betaling van een cijns van Wilhem van gelielar/gen lielar und Durick pollen onog der mase ij (2) vatt en 1 cop. Tot slot: Ter vursten an hauen groten ouwen 1 vatt. De pachter van Groot ouwen pacht blijkbaar ook een perceel weide/hooiland in de Weerd van Linne aan der Mase.

Conclusie 56: Wilhem van ghen Lielar en Durick pollen hebben een (weide/hooi) perceel aan de Maas in pacht waar ze pacht voor betalen in malders graan. Dat geldt ook voor de pachter 'Zill' van groot Ouwen.

Conclusie 57: Durick van Poll is een bekende oude van Poll van Montfort, die boert/mede boert op ghen Lielar, waarschijnlijk samen met Wilhem (met een zoon Wilhem en mogelijk ook zoon Peter) NN. Wilhem is mogelijk een van Poll of een Helwegen: beide families komen uit Montfort.

Blz. 13 *Ontvanck in rogge erfftzijnzen haue van Breidenwege 14 malder rogge, Pollarts hoff te Herten 7 malder, Van Henrick Kelleners hauffen van to Ool, niets, evenals voor Heintgen van gelair/gen lelar en Rabolt van Dursdael, niets.*

Conclusie 58: Blijkbaar is Heintcken/Heyntgen NN (een jongere) van gen Lelar boer op de pachthoff Rulaart, (de hoff zonder boerderij, voorheen boerde hier Wilhem de jonge van lelair en pachter Heijn Daeme) naast de gevonden boeren Wilhem van gen Lelar en Durick van Poll van gen Lelar op het leengoed.

Op blz. 14 onder Ontvangst rogge van de houv van Rulant welke to pacht ingenomen heeft Heinrick van gen lelar vj (6) malder van iijz (3?) malder van den Gravenhof 8 malder, en van de molen Halbach pacht van Tijksen Ingemans 23 malder. Van de molen van Echt heeft Tijksen molenaar aldaar 147 malder rogge betaald.

Op blz. 15 Van opder Laek 4 malder, kerspel van Roesteren 2 vatt, Van die van Ruremunde molen bij Paarlo 2 malder, van de Lombarden tot Wegberch verpand sijn an Jan van Huckelhoven: niet gebeurt. Van de tienden van Berghe toebehorende aan Wilhem van Vrymersum (ridderlijke ambtenaar met een huis en boerderij Vrymersum) 3 malder.

Bij Ontvanck van Rogge van pachtgronden Van de houv op Rulant welke to pacht ingenomen heeft Heinrick vangelair/van gen Lelair iijz 3z? malder rogge. Van dat sGrevenhoff 8 malder rogge. Van de vaugdije van Halbeck pacht Tijksen Dingemans 24 malder rogge.

Blz.16 Van pacht van Jan Geurts in Echt van het lant van Horst (leengoed de Hoos) 32 malder, Van de tienden to Linne hebben pacht ingenomen van de monniken van St Joest van Jan Drijmond?, 9 malder . Rechts op pagina: Idem roument? Vander gasthuser der jonkvrouwe van Daelheijm/Daelhuysen (klooster boerderij) 7 malder.

Blz. 17 rechts Ontfanck van Gersten; Van die van Echt en Bracht 1Cvij malder is 108 malder gersten. Van de molen to Paarlo 2 malder.

Blz. 18 Geen nieuws. Blz.19 leeg,

Op blz. 20 *Ontvanck Haveren van de baur van Breidenwege 18 malder matig, van Pollarts houv to Hertten 7 malder.* In Postert wordt baur Kelleners genoemd. In Vlodrop houv to Vlodrop toebehorende van kinderen van Obbendorf (het latere Stenenhuis) 15 malder. Van de houv genlielar 6 malder (Dus bij Wilhem van gen Lielar en Durick van Poll). *Van den hoff tgen Berch in monforter malder 17 malder haveren. Van de broeken des cloosters St Joest van Snijwints griendt 18 malder.*

Blz. 21 en 22 lijken herhalingen van vorige blz.

Blz. 23 geen nieuws. Blz 24 Ontfanck van Capunen: 136 capunen van Echt, en nog een heleboel van Nieuwstad resp. Linne, Hoembergen, Berghe, Vlodrop van der Bruggen, Van Susteren en van Roesteren. Summa in capunen x1ClxxxC capunen en nog wat geld (onleesbaar).

Blz. 25 ook nog informatie plaatsen en capunen: herhalingen?. Summa totaal 53 gulden brabant. Blz. 26 Ontvanck Hennen/ Hinnen: Nieuwstadt , Besel, 56, Swalmen 54,

Posterholt 23 , Monfort 84 hennen, Berghe 53, Liedorp 12 en Linne .j.?

Blz. 27 Links tekst hennen en summa: doorgehaald. Blz. 27 rechts Ontvanck in Eieren.

Met een tekst over Liedorp en hennen met betaling in de paesdagen.

Blz. 28 is leeg als omslag.

De jaarrekening van rentmeester Derick Pollart omvat in totaal 27 blz. tekst.

Conclusie 59: Durick Poll(en) is als Durick van Poll/Polle mede-boer of mede-hulder opgen Lylaer zoals de tekst bewijst. Mogelijk is hij een broer van de jager en boer Jencken van Poll.

Conclusie 60: Er zijn behalve Hanne Polle, een oude Jan/Johan/Jencken van Poll, nu 3 bewezen van Poll's inclusief Durick van Poll en Jencken van Poll de boer en jager. Heyn van gen lelair is een Hent of Winand NN. Er is een nest Wilhem NN van lelair, de vader, Wilhem de zoon, Peter, Heintcken/Winand NN, en dan de mede boer Durick van Poll met een vader Winand van Poll te circelen rond in ghen lelar/ingen Lyllaer en de hof Rulant. Nu het bewijs nog dat het toch allemaal van Poll's zijn.

Conclusie 61: Polken van Pete resp. Winand dries en Enken van de poel zijn mogelijk familieleden van Poll.

Stelling om nog met bewijzen te staven:

De achternaam van Willem van gen Lelar met zoon Wilhem en Peter en Heintcken/Winand, is onbekend maar het kan Willem van Poll of Wilhem Helwegen zijn, die we kennen als boer in Montfort met een zoon Willem. Aan Willem van gen lelair ging een Heyn/Hendt/Wijnand van Borckert als boer of hulder vooraf uit Gulik.

Volgende Jaarrekening van Ambt Montfort

Karel van Gelre stelt volgens een regeest van de Gelderse Rekenkamer voor 6 jaar als rentmeester van Ambt Montfort Leenart van Bree/Breed aan op 24-02-1530. Leenart stelt de jaarrekeningen 1529-1539 op.

In de Jaarrekening komt een passage voor van verpachte percelen aan de Maase in Linne, die Wilhem van ghen Lelar en Durick Zillens van aue hebben gepacht en waar ze voor betalen.

Conclusie 62: Zille van gen auwe is dezelfde als Durick Zillens (achternaam) van gen aue/Ouwen. Er is opgen aue ook een mede-boer Lem NN bekend. En er een zoon of knecht, Claes van genauwen, die ging boeren in Vlodrop: Claes Zillens of Claes van Lem NN.

Conclusie 63: In de Jaarrekening van Leenart van Breede 1529-1539 wordt de familienaam van Poll//Polle niet genoemd. De familienaam van mede-boer Lem op gen Ouwen is Lem Krenssen.

Als Leenart overlijdt wordt mr. Peter Heust als rentmeester aangesteld. De rekeningen juli-juli vinden we onder archief 3619 t/m 3636 en onder no 3637 en 3638 de Bijlagen. Van hem zijn 19 delen Jaarrekening in het archief bewaard tussen 1541-1542 (onder Hertog Willem van Gulik, Gelre etc.) en 1544-1563 vanaf 1543 onder Karel 5 Hertog van Gelre en Keizer van het HRR en zijn zoon Philips 2 Hertog van Gelre en heer der Nederlanden en koning van Spanje etc. Peter overlijdt in 1562 en zijn echtgenote en erfgenamen ronden de laatste rekening af. Mogelijk werkte Mr. Peter Heust onder meerdere drosten. De rekeningen van Peter Heust zijn niet allemaal digitaal beschikbaar behalve archief no 3619 van 1544-1545 met 80 blz. Jaarrekening Ambt Montfort. Vanaf 1543 wordt Gelre bestuurd vanuit Brussel.

Resultaten Jaarrekening mr. Peter Heust 1544-1545 met 23 blz. tekst.

Blz. 2 *Rekeninge mijner Peter Heust rentmeester tot Monfort van wegen und durchluchtigen hertogen en fursten heer Wilhem tot Gulik, Gelre, Cleef en Berghe, prins van der Marck, Zutphen end Aremberg* (en nog een hele riedel? , ... den rentmeester.... Margaretha Anna.. in het Quartier van Ruremunde end Ambt van Monfort van alder herkomst...

Blz. 3 *Ontfanck van den jaegerschat in het ampt van Monfort van de dorpen Echt, Besel, Linne, Vlodrop, Posterholt, Berghe, Liedorp (Lerop en delen Hoembergen) maekt tsamen 3 gulden en 19 grijpen.* Het dorp Monfort wordt niet apart genoemd.

Marcken van vurschr. dorpen in gulden 46 gulden¹⁴ vaud, guldens?) en 3 grooten, van de cijzen, van den gruijt binnen Ruremunde, de visserije van Besel, Elmpt en Susteren, cijzen van Cruchten en Brempt, samen 247 gulden.

Blz. 4 thienden van Vlodrop, vrijdag Guercken/markt? Vlodrop, maandags Guercken vurschreven vlek, hof/hauwe ter Heijden to Vlodrop, Holt in den kerspel van Echt, van der stad Ruremunde van biggenmert, en van den hof Breydenwege. Verder rechter blz. Gemeijnte van Besel en Belfelt, cijnze van plepken lante byder maasse genant de amer, en van zekeren cleijne cijzen Ruremunde, en van der stad Erklenz, en van Ruremunde: de laatste drie posten zijn 'niet gebeurt'.

Blz. 5 Van de gemeente Besel en Belfelt, *van den selven van sijnze plepken lants bij der maasse, genant den amer. Van zekeren cleijne tzinssen end en hoenre/binne de stad Ruremunde, sijn ouerwets oorlogen verdonckert, men gheijn bescheyt off onderwijs dat van krijgen of vernemen kan. Van der stad Erklenz 662 realen en 35 malder weijts, blijven an der vurschr, stad daromme lzy? , de laatste 2 posten niet gebeurt. Van den vaugt van Ruremunde/ as van amwasse (van de Maas), niet gebeurt.*

Blz. 5 Ontfanck van pachten etc. Van den tolle to Monfort op St. Peter und Pauwele dagh, und to Linne op St. Martin, niet. Van den tolle to Ruremunde /heeft Raboth van Dursdal van den erfgenamen Van Obbendorf in pantschappen daromme, niet. Van ibn? Geleck to Ruremunde und Langebaendt is ouch an Raboth vurschr. verpandt daromme, niet.

Dan volgt de tol van Erklenz, *van geleyt (toll) to Asselt op St Christoffel, van den geleyt gelde to Vlodrop, niet. Van de ganssen van landt geemken to Roesten (Roosteren) 7 gulden, van de gruyt to Echt 8 gulden, van de gruyt to Neuerstadt. Alles opsomming 15 gulden en 17 vaud en 3 grooten samen.*

Blz. 6 Van der wagen (weegschaal) binnen de stad Ruremunde 36 gulden, van de vaugh van Halbeek 63 gulden, van de volmolen van de ohlmolen te Halbeek 82 gulden, van de visserij te Bracht 60 gulden, van de visserij te Linne 64 gulden, van de visserije to Echt 36 gulden, van de visserije to Roesteren 15 gulden en 17 grijpen.

Blz. 6 rechts: *Utgaven?* in Erfrenten.

Den romuent und gasthuysse der Jofferen van Dalheym 1 gulden, den pastoir / ind St. Jans altaar/ und den gasthuyst tot Echt vleck 24 grijpen. De ondersaeten van Posterholt 15 grijpen marken.

Aeffganck in Cinsse: *Roboth van Dursdael mijne hoven tot Oell en Postert en Neuerstadt gelegen 39 grijpen, De hof to groenlo heeft die Rure afgelopen ,,,, en de oliemolen en volmolen Halbeek 36 gulden.*

Blz. 7: Besel en Ruremunde, Rechts; *Ontfanck van allerhande saken als van Weyt, Rogghe, Gerst en Havert. / dat aff vlek malder maut 6 vatt und sijn vatt 4 cop.*

Ontvanck in Weyt:

Van der Laek und Rosteren/onder echt gehorende 10 malder en 3 vatt (iijz vatt).

Van ibn van Linne 12 malder en vatt (jz vatt).

Van de hofte lant ibn Breidenweghe 4 malder,

Van der stadt Ruremunde van biggenmert 5 malder,

Item tot Homborghs opt Veurstadt van Ruremonde 21 malder en 3 cop.

Summa in al 52 malder Weyt,

Blz. 8: vervolg ontvanck in Weyt:

Van lande/ onder Linne gelegen/Geert van Broekhusen heeft die masse afgeloupen (afslag rivier de Maas) 2 vatt en 1 cop,

In de hof tot Eimerkoessen /die Maaze auch afgeslagen 2 malder en 3 vatt,

An den Wijacker bij gelijken reden 2 malder en 3 vatt,

Idem in Wilhem van gelelar (van gen lelar) und Durick sullen die Maaze auch afgeslagen heeft (verlies van land door de Maas afgeslagen) jz vatt en 1 cop, en dan volgt Somma uitgedrukt in malders etc. en in gulden brabantse.

Conclusie 64: Wilhem van Lelair wordt opnieuw met Durick (van Polle) genoemd als pachter van een perceel hoyland in de Weerd in Linne.

Blz. 9: Ontvanck in Roghe in Erffrenten

Van den houe van Breidenwege 14 malder, Van Pollarts hof to Herten 8 malder, Van Henrick Kelleners hoeffen vjz matig problemen met oogst: niet, van de Voorhouwe to Vlodrop toebehorende de familie van Obbendorp 15 malder (bij de oude hof en kasteel van Vlodrop, later verbouwd tot het Stenenhuis), van den Lant opgeleler/ opgen lelar 6 malder (Rulaert denk ik), van den houe tgen Bergh (is dit Cleyne ouwen?) 19 malder vijcker maten Monforter malder/matig 17 malder, Van ibm van Linne 13 malder en 2 vatt, van idem van Berge 3 malder en 5 vatt, van idem opter Laek 3 malder, in den kerspel van Susteren 2 vatt, Van den boender to Berghe toebehorende Vrymersem 3 malder.

Van den Ontvanck in Rogge van pachtgoederen

Van den Rulant 5 malder, van den Groenen hof 11 malder, Van den Vangheren van Halbeek 32 malder, van den van Echt en Peye (de Horst en Rutselaershof) 55 malder, Van der molen to Echt 206 malder, van de molen to Neuerstadt 8 malder, van der smaeler bemden tot Echt 28 malder, van de beemden to Neuertstadt, van de beemden to Rosteren 46 malder, van de beemden to Linne 11 malder.

Blz. 10 Aefganck in Rogge

Halphen in sGravenhoff vur sijn prossij oder staepe vaeren? 2 malder, desselven (Halfer) gelijken vur dat dorssen kost 1 malder, In der molen van Echt in der Molenbeek 25 malder.

Rechter pagina: Ontvanck in gersten.

Van die van Echt, Pey en Bracht, van Verbunts hoff en der Oe, land afgeslagen van de Geerts hoff in de Oe, van der molen in Paarlo... Suma des gantsen ontvanck 118 malder gersten.

Blz. 11 Ontvanck in haveren

Van de hoff opden Breidenwege 18 malder, Van pollarts hoff in herten 8 malder, Van Henrick Kelleners hoeffes vz malder/blijven an Raboth van Dursdael /daromme hoy, niet, Van den haveren te Vlodrop 15 malder, Van den haveren opgeholtz? 6 malder, Van den haveren tgen Berch for Monforter maten 27 malder, Van den monniken van St. Joost 31 malder, Van idem van Linne 58 malder (dat is veel), Van idem van Laek 4 malder, Van den tienden to Berghe toebehorede Vrymersum iijz malder, Idem van Bracht 8 malder, idem van Liedorp 10 malder, Van Hoembergen vur Ruremunde 19 malder, idem van Postert 19 malder, Van den grenenvecht van Besel 6 malder, en idem van Monfort 5 malder en 5 cop.

Blz. 12 Ander Ontvanck in haveren van pachtgronden.

Het betreft thienden van Roosteren 46 malder, Thienden Echt 28 malder, Thienden Nuwerstadt 11 malder, Van der vaugh van Halbeek 32 malder, van Echt, Pey en Bracht 54 malder, Van den Rulant hoof (zonder boerderij) in pacht 5 malder. Van Rabolt van Dursdal to Posterholt gelegen in monforter malders xz vatt. In deze laatste rekening van rentmeester mr. Peter Heust wordt op blz. 12 De heer van Millendonck genoemd is vermoge sijnre versoorion? als drossert tot Montfort iijC malder.

Conclusie 64: De rentmeester van Huest kent de inwoners van Montfort, Berg, Echt/Dielgart/Putbroek en Linne niet goed zoals blijkt uit de tekst. We vergelijken zijn tekst met die van Derick Pollart, die iedereen in de regio kent en soms mededelingen doet, en lange tijd in Montfort verbleef.

Blz. 13 Ontfanck van Capunen

Van Echt 236 en Nuwerstadt 173 en Linne 100 en Hoembergen 57 en de ander dorpen bijna niks. Monfort wordt niet genoemd.

Blz. 14 Ontfanck in hennen/hinnen. In Monfort 83 hennen en in Echt en Linne niet ingevuld en Posterholt 23.

Blz. 15 Ontfanck in Eieren. Met Christmisse en paeschen: umma Lierop, Echt en Grewenhof (sGrevenhof) 13 vaud brabant. (iij C xxx1Marken en gelde).

Blz. 16 Rechts: *Uitgeven mijne Peter Heust rentmeester tot Monfort, Ich van wegen und Durick hauve mijne gl, sijn Hertoge van Gulich, Gelre, Cleve en Berghe, en Graven van Zutphen en Vanden Bergh heer tot Vanensteyn is uitgegeven hebben Ange gangen St Margarethen Anno is 42 end den gutig gerekent op 20 vaud (geldbedrag, geen guldens, geen daalders?) brabant.*

Den heer van Millendonck drossten tot Monfort is vermoge sijnre verrichtingen end promissen sijns gehalve to Monfort uitgericht end betaalt 4 hondert 60 goltguldens Marcken.

Blz. 17 Tekst holt te bestellen Arnhem Harderwijk oorkont te Bronckhorst en der gelijken meer... inhoud mijner brieff ... dat helft gestalt en gebreken hebben end ...Rekenschappen .. Wie het weet mag het zeggen.

Blz. 17 rechts: Andere uitgaven van nertbuwe/uitbouw? des huys Monfort und molen te Echt und Halbeek end wat anders det van noden geweest.

Janxken der molenmeister van Neer den 3 september tot Echt in der molen ..tot Halbeek ... for mit den holt.. drie steyn (molenstenen bewerken en plaatsen) en gebracht.. 10 dagen met knecht in/uit Amersfoort 4 z gulden.

Jan timmerman to Monfort sijnen nieuwen afgehangen stal.. alle die schuyer lang gemauert .. en dat holt te halen... te beslaan en tymeringe 35 dagen werk. (is dit de nieuwe schuur etc, opden Voorhof?)

Van der hoeff/ an der ondersten bruggen/ binnen der sluys/tot die ross daer onder gebrauken und men met onder genauwen en konde mit nieuwen ross (Ringel s) en plancken onderlacht... die sluys voer ..mit nieuwen paelen end plancken in ter .. verwaert end mit risch und freie genalt? ... dat water...die sluys.....notgedreven hebbe solde.. 18 dagen werk .. 2 gulden en 14 vaud/stuiver/geldeenheid. (Sluis bij kasteel en voorhof?).

Thijs Wijnen mot nyt nieuwe /dat holt tot dn val onder schuyrs end totter sluys mit der bruggen .. 13 dagen werk voor 4 gulden en 4 gld?/geldeenheid.

Conclusie 65: Onderhouds werk van Tymmeringe aan stal, schuur en aan de van de slotgracht bij de bruggen wordt uitgevoerd. Het lijkt alsof het een sluis nabij de kasteel of de boerderij betreft. (De Bight, de Voorhof) of nabij hof Genauen?).

Blz. 18 Er wordt aan de stal en op den schuur gewerkt door den strodekker Philips mit sijnen knecht 14 dage, voor 4 gulden en 4 grijpen. Van der selve dry stal gelaten /getuynt en geleynt.. acht dage 2 gulden. Dat lijkt op vlechtwerk muren met leem.

Van den letzten oktober/sijn ketelboter die betalen op den huys gelapt? End vur dient 15 stuivers.

Van den Solingen 3 ketelen gegolden hebben .. voor 5 gulden en 7 stuivers. (Solingen messen, ketels en metaalstad).

Jan timmerman en Nijs binnen dat stalken tegen den bongart, dat geheel bouwvallig was, 16 dagen werk voor 4 gulden en 16 stuivers. (Voorhof stal, de Bight)

Tijs Wijnen doet onderhoud .. mit frisch stro? ..die post vyr geleen invaegen en starketten? gesneden (strodak op Geleen vernieuwd? en gedekt) 28 dagen voor 8 gulden en 8 stuivers.

Over ilbere?/genant Wolter van Hauss/Haultz dat meerhele? Huys in den Vorhoff van dat mit der wilen? rotelen? graue omsloten is, / end die playven /mitten latten end ... gerden ...to hegman verdient. Het ziet ernaar uit dat een tuinman de omheining van de gerden Voorhoff met knotwilgen vernieuwt en een heg/afschieding plaatst?. Voor in totaal 4 gulden.

Thijs Wolff der leyendecker van Ruremunde op den gaanck van de bovenste thoren/ en borchten thoren und war is vort op den Huyse van noen geweest/ mit de knechten und sijns jongen gewerkt, 24 dagen in totaal voor 21 gulden en 12 stuivers. Met gegolden leyen 4 gulden en 12 stuivers, 26 pont larts/laitte 2 guldens en ander verbruiksmateriaal soldinge en en lantegel en leyentegel nog 48 stuivers.

Jan de timmerman werkt aan de middelste brugghe met nieuwen plancken en holt beslagen, 28 dagen werk en dat kost 4 gulden en 4 stuivers.

Thijs Wijnen mit fuls? anderde? Die plancken geleverd/gefinerd 28 dagen voor 5 gulden en 8 stuivers.

Van Daem Smeets/Smits mit sijnen knechten for in gehangen en negelen /und alle dir geven op den huuse van nodig tot maken gewegt?. En ander poorten for die dryt off vurmael van de groten van de vang, ander is geslagen 28 dagen ... vur den heer van Millendonk im det regt geeft, voor 7 gulden. Millendonk is na 1543 de drost van Ambt Montfort.

Blz. 19 Van bij Lijfboog? Van Cruchten bynnen Ruremunde (schepen van Cruchten en dan raden maar) 12 gulden.

Jencken van Neer en zijn knecht werkt weer aan het waterrad van de molen van Echt en Halbeek zodat er weer olie kan worden gewonnen, 10 gulden,

En Thijs Wijnen blijft onder Echt maar bezig met plancken in bijden molen 48 stuivers.

Iemand der stuiker (stucadoor) op den midden (meerel) huis op den stollen.. gedragen en gestopt ... voor 5 gulden.

Naog voelen end Hauss /die perdtz tolle maar verder??

En meister Durick der golffijnwerker van Ruremunde komt zijn werk in de saal doen, voor 5 gulden.

Rechts: Jan van den plass (boer in Echt) gegolden -ij- vor sijne 5 varken, voor 2 gulden en 8 stuiver,

En ..de blaesbalgen to huyven gegeven? 1 gulden.

Blz. 20 o.a, Jan de timmerman...en weer Jan de timmerman en anderen komen van alles maken.

Blz. 21 Uitgaven en ontvangst

Van den hoof in Cruchten inder Kluysen. En van de ondersaten als vur die van Monfort, Linne, Berghe, Liedorp, Vlodrop en Posterholt 4 (ivz) gulden.

En dan nog hinnen en capunen leveren Echt, Bracht en Pey .. 3 gulden.

Blz. 22 een regel tekst sommen geld. Blz. 23 leeg.

Einde jaarrekening Peter van Heust.

Conclusie 66: In de Jaarrekening van Peter van Heust is er heel wat afgetimmerd aan het kasteel en haar boerderijen en de molens, maar er zijn geen van Poll's met naam genoemd.

Conclusie 67: In de loop van de tijd der Jaarrekeningen 1379-1500 zien we heel wat vaklieden en fijn vakwerkers passeren op het kasteel en de boerderijen: Beeldsnijders, glazeniers, ketelbutters, brouwerijvaklui, leyendakwerkers, strodakwerkers, timmerlui, metselaars, stucadoors, slotenmakers, gardeniers, molensteensnijders, smeden, dorsers, etc.

Archief no 4845 bijlagen Peter Heust, rentmeester Ambt Monfort: 1 Omslag. Ander maar slecht schrift: het lijkt een klad lijst van posten die gecontroleerd moeten worden.

Als drost en rentmeester van Ambt Montfort wordt Diderick, heer tot Millendonk, Drakenborg en Meyderick aangesteld 1543-1548 met 5 delen van de jaarrekeningen. Dat is de tijd van keizer Karel 5, heer der Nederlanden en nu ook Hertog van Gelre. Het bestuur van Gelre wordt aangestuurd vanuit Brussel de hoofdstad der Nederlanden. Johan van Wittenhorst is de volgende drost en rentmeester van 1549 tot 1570 en hij laat 12 delen van/uit de jaarrekeningen na.

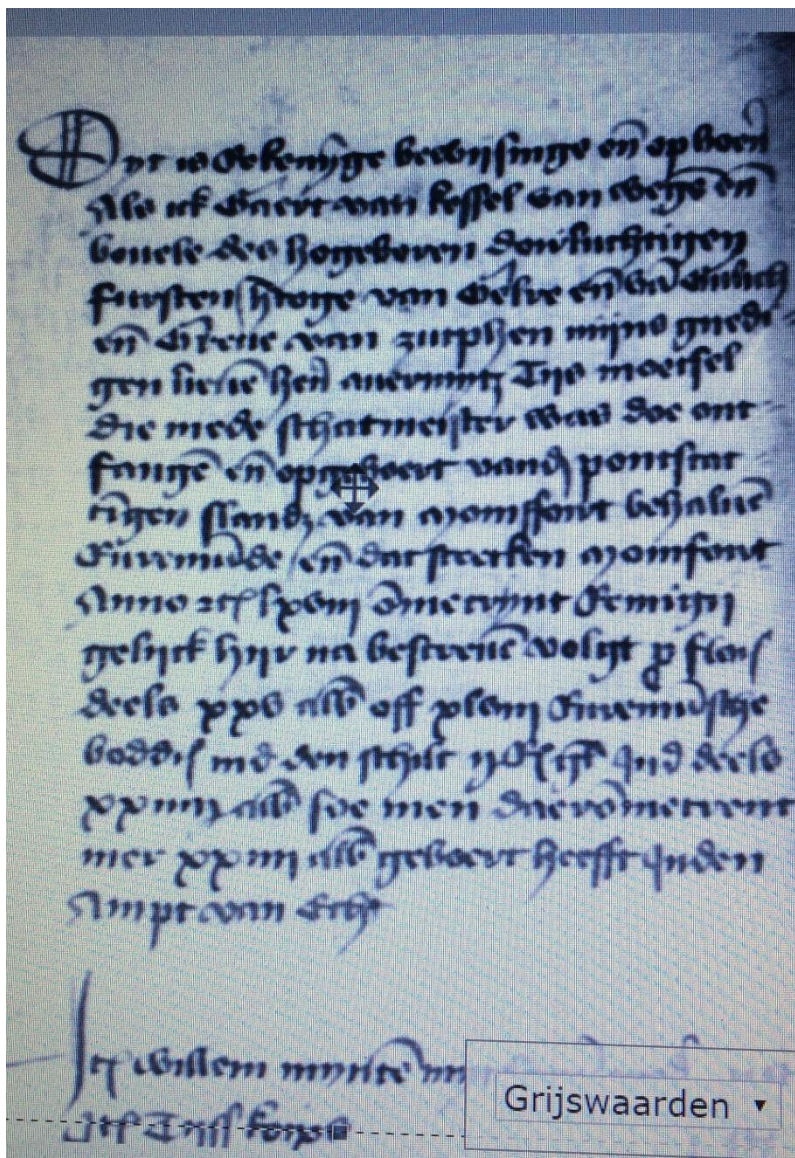
Van drost en rentmeester Willem van Merwick tot Kessel, vinden we in het archief 1 deel jaarrekening: 1570-1571. De bestanden van de jaarrekeningen van de drosten resp. Millendonk, Wittenhorst en Merwick zijn in 2020 nog niet digitaal te raadplegen.

Arnt (Arnold) Pollart is rentmeester van 1566-1573 en in het archief zijn onder archief no 3639 t/m 3645 10 delen (van de/uit de) jaarrekeningen bewaard gebleven. De eerste 3 rekeningen zijn verloren gegaan. Fragmenten van bijlagen archief no 3646 en 3647 zijn bewaard gebleven. De rekeningen van rentmeester Arnt Pollart zijn nog niet digitaal beschikbaar.

Derick Pollart, zijn zoon, volgt hem als rentmeester op van 1573-1576 en hij laat 3 delen na. Zoals toen gebruikelijk lopen de jaarrekeningen van 12 juli tot 12 juli. Het archiefnummer in Arnhem is 3648 t/m 3650. De rekeningen zijn nog niet digitaal beschikbaar.

Conclusie 68: De rentmeesters Arnold en Derick Pollart kwamen uit Montfort en zij werkten hun leven lang in het Ambt Montfort/het Overkwartier in verschillende functies. Omdat zij de mensen in de regio wel kenden, zijn er mogelijk nog aanknopingspunten van Poll in de delen van hun Jaarrekeningen in Arnhem te vinden.

Jaarrekening Ambt/Land van Kessel 1511-1517 in het archief no 1727 en 1728

Omdat er tussen 1460 en 1520 werd gevochten in het Overkwartier tussen Gelre en Bourgondie/Habsburg, en er soms hiaten vallen in de administraties als Ambt Montfort is ontruimd, is ook gekeken naar de Jaarrekeningen van Ambt Kessel en Ambt Kriekenbeek. De ambtenaren van Ambt Montfort vluchtten naar Kessel of naar Venlo. In deze rekeningen krijgen we ook de stad Venlo in beeld.

Voorafgaande aan drost en rentmeester Mr. Henrick Salsborch was de graaf van Meurs namens de hertog drost waarnemer geweest met Willem van Kessel als rentmeester. Het Land van Kessel omvat in deze jaarrekeningen 1511-1512 resp. 1515-1516 en 1516-1517 ook Venlo, Blerick, Helden, Bree, Baarlo, Grubbenvorst, Lottum, Well etc. De derde jaarrekening 1516-1517 is digitaal beschikbaar. In deze rekening vinden we soldij en krijgsvolk in verband met Bourgondische strijd.

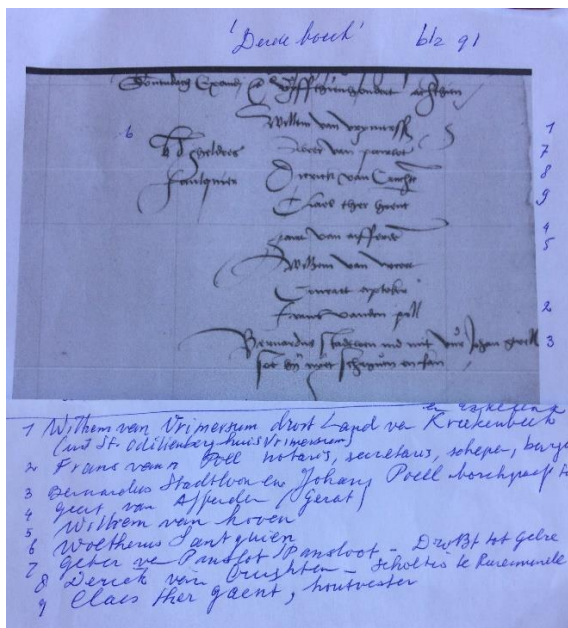

Foto blz. 71 Jaarrekening Land/Ambt van Kessel en het Ambt Kriekenbeek met toelichting

De rekeningen van rentmeester Mr. Henrick Salsborch, drost en rentmeester van het land (Ambt) van Kessel van 1511 tot 1517 zijn afgehoord door een zware commissie vermeld op blz. 91 zoals uit de foto blijkt. Opvallend is Willem van Vrymersum uit St. Odilienberg/Berg, drost van Ambt Kriekenbeek en Erkelenz, en 'meister' Frans van (den) Poll uit Venlo, notaris en secretaris van de stad Venlo, die we later in Venlo ook vinden als schepen en 'burgemeister' Venlo. De borchgraaf van Geldern Johan Poell en de schout Derick van Cruchten van Roermond en drost van Gelre/Geldern Peter van Pansloot zijn ook van de partij evenals een houtvester/rentmeester.

De drost en rentmeester Henrick Salsborch vinden we in het archief ook bij Sallant en Twente als hij namens de hertog als drost en rentmeester financieel orde op zaken stelt in 1521-1523 als de Hertog dat gebied van de bisschop van Utrecht afpikt in Overijssel.

Ook in de jaarrekeningen van Ambt Kessel duikt Frans van Poll regelmatig op, actief in Venlo en wijde omgeving. Slechts een keer komt er een andere van Pol aan de orde: Een Gaert/Gerard van Pol wordt genoemd bij de betaling van cijnz van 3 capunen in het dorp Lottem.

Rekeningen van Winant van Poll 1560-1565 van Ambt Kriekenbeek, afgehoord 5 delen met boekjaar van 1 juni tot 31 mei. In het archief van de Hertogen in Arnhem vinden we de rekeningen onder no 3562 t/m 3566 met enkele bijlagen in archief no 3567. De rekeningen zijn nog niet digitaal beschikbaar. Alleen rekeningen van rentmeester Johan van Dalen 1544-1546 archief no 3546 zijn digitaal beschikbaar (60 blz. in mooi leesbaar handschrift) en rekeningen van Thomas Maeszoen van Breyel, 1546-1560 archief no 3547-3559 en 2 bijlagen nog niet. Na Winant van Poll was Peter van de Hatert rentmeester 1565-1575 en 1567-1578, met bijlagen, en Michiel Craenen van 1581-1582. De rekeningen van Winand moeten nog bestudeerd worden.

Hub van Pol. Oosterhout, 2020

